

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika.
 Inzerati: do 30 petih vrst 4 D, do 100 vrst 4 D 50 p, večji inzerati
 petih vrst 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej.

Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži oznaka za odgovor.

Uredništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna Hkarnica“ Knaflcova
 ulica št. 5, priljubno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 304.

Dopisni sprejem je odprt od 8 do 12 ur, za dostavo tiskovane
 redakcije se ne vrača.

Posamezna številka:
 v Jugoslaviji od 4-8 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4-8 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakazni.
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Slovanska manjšina v Avstriji.

„Cillier Zeitung“ in praška „Bohemia“ sta zadnji čas obe enako objavljali, kako dobro da se godi koroškimi Slovincem oziroma dunajskim Čehom — in kako slabo v primeri z njimi Nemcem v Jugoslaviji in v Pragi. — Ta obrabljena taktika Nemcev je že našla od obeh strani zaslužni odgovor. Ne bom tu ponavljal, kako je dobila nemška Celjanka po zobeh, pač pa naj podam sliko češkega manjšinskega vprašanja — za vzgled našim politikom in oblastnikom, ki jim mora biti tesno pri srcu vprašanje koroških Slovincov in gradiščanskih Hrvatov.

Čehi so sklenili z Avstrijo že 7. julija 1920 v Brnu pogodbo o uredbi manjšinskega vprašanja; to je takozvana — brnska pogodba, ki se pogosto samo tako imenuje in označuje. Ali tekst te pogodbe je zopet tak, da dokazuje, kako je treba misliti na vse mogoče in dozdnevno nemogoče interpretacije in načine izvršitve. Poglejmo!

Obe državi sta sklenili v 3. točki to-le:

„Avstrijska država se zavezuje ustanoviti na početku šolskega leta 1920/21. na Dunaju za otroke avstrijskih državljanov češkoslovaškega jezika po njihovi pripravi javne ljudske šole v češkoslovaškem učnem jeziku v primernih prostorih in z učitelji, ki so jezikovno in drugače popolnoma kvalifikovani, in to v taki meri, da pride na razred povprečno toliko učencev, kakor na nemških šolah, pri čemer se bo jemalo za najnižje število 42 učencev.“

Torej samo na Dunaju in ne tudi drugod. Zato mora „Komensky“ (češko šolsko društvo na Dunaju) vzdrževati posebne šole za pouk v češčini v teh krajih: Atzgersdorf, Stokerau, Stebenhirten, Guntramsdorf, Wiener Neudorf, Berdorf, Schwechert, Linz; v vsem je tu 550 otrok. Ali tudi tem zasebnim šolam delajo oblasti vse možne zapreke, ki so zgolj zlobne šikane. Desetkrat zavrnejo prijavitelne šolske prostore!

Pozabili so tudi na češko deco, ki niso avstrijski državljani. Zdaj se pripravljajo na spremembo pogodbe, po kateri bi bilo poskrbljeno za češke šole tudi zunaj Dunaja in na način, da smejo pohajati vse te šole tudi otroci, ki so državljani ČSR, v kolikor bi to prostor dopuščal. ... Dalje, da mora Avstrija vzdrževati češke šole višjega tipa: meščanske, obrtne, ponavljalne itd. Prav čudno je, da na take reči sicer previdni Čehi niso mislili že v Brnu, ko so bili Avstriji veliko bolj mehki.

Tudi dolžbe o čeških ljudskih šolah na Dunaju so bile preveč splošne, in način, kako so Avstriji to pogodbo izvršili, nam je dokaz, da je treba pri takih pogajanjih več previdnosti.

Čehi na Dunaju so res dobili češke šole v vseh okrajih, dovolj po številu, ali ne po obliki in notranji vrednosti. — Pred vsem so to le poldnevne šole, in sicer v popoldanskih urah, v poslopih nemških šol, ki dokončujejo pouk dopoldne. Nikjer ni sledu, da so v teh poslopih češke šole; vsi napisani nemški, razrednice in sploh vse tiskavice nemške, spričevala nemška, nadzorniki Nemci, konference nemške, vse nemško — samo: čujte in strmite! — v šoli se nemški jezik ne sme poučevati. (Nekaj podobnega pričenojajo tudi na Koroškem!) Nemci dobro vedo, da češki roditelji zahtevajo tudi pouk nemškega jezika, ki naj si ga otroci pridobijo v besedi in pisavi, saj je naravno, da na Dunaju mora vsakdo, ki hoče tu živeti, popolnoma obvladati ta jezik. Zato: justament ne, da bi tako morda češke starše silili: pošiljati otroke v nemške šole. Do neke mere bi se ta naklep utegnil posrečiti, ako Čehi ne zmagajo s svojo zahtevo: da se mora poučevati nemščina obvezno v vseh razredih ljudske šole.

Ali še nekaj je treba omeniti. Dasi nemščine v čeških šolah ne poučujejo, so pa mnogi učitelji Nemci, ki so si z večjim ali manjšim pravom priborili izpit iz češkega! Takih tičev so nalovili dovolj v mešanih krajih na — Češkem. Ali da bi tudi češke učitelje sprejeli iz ČSR, to pa ne!

Na Dunaju je 7000 čeških otrok, ki so obsojeni v take šole, nedostojne za velomesto Evrope! V Pragi pa imajo Nemci — deset državnih srednjih šol. In v teh šolah je vse nemško: napisi, tiskovine, spričevala, učiteljstvo, celo nemški duh vlada tam! Vrh tega imajo vseučilišče, tehniko, konservatorij, umetniško — obrtno šolo! — Pa pride nesramnost »Bohemie«, da so Nemci v Pragi sirote nasproti Čehom na Dunaju. Kakor mutatis mutandis združuje tudi „Cillier Zeitung“. — Ali se je mogoče misliti še večje predznosti?!

Kakšen bodi nauk za Jugoslavijo? Umeje se, da je treba najprej dobre volje in objektivnega znanja v tistih vladnih krogih, ki so poklicani, da v dogovorih z Avstrijo ščitijo naše manjšine povsem v smislu sanžermenske mirovne pogodbe! — Ko je bil kancler Seipel pred letom v Beogradu in so sklenili znane pogodbe, so jugoslovanski diplomati pozabili na naše manjšine. V „Slov. Narodu“ je bil članek, ki je ožigosel dunajskega poslanika Tiho Popovića, češ da je namenoma zakrivil to polomijo in dal prestaviti konzula Rašića iz Celovca v Zader, ker je ta podal resnično sliko o položaju koroških Slovincov. In uspeh? Rašić je odšel, Tiha pa ostal še celo leto, a drugo polit. odelje ministrstva spolnih poslov je v sedanjih rokah za nas bolj coklja nego pomoč. Nočejo pa nočejo tam na čelu moža, ki bi imel kaj smisla in srca za naše manjšine! Zato bo tudi zman dobi mišljen apel članka »Pred zborovanjem Unije Društva narodov« v nedeljski številki „Slov. Naroda“, ki poziva zunanje ministrstvo, da stopi iz rezerve! Zaman vprašuje članek, kaj se je storilo od zadnjega zborovanja Društva narodov, o katerem smo obširno poročali. — kje je potrebno gradivo, kje moške, ki bi Društvu narodov predložili

naše manjšinske težnje? Poznamo te moške, ali odpravljajo jih ljudje, ki sami nočejo nič storiti, ker nimajo ne srca, ne razuma, ne dobre volje in ne časa, da bi vsaj čitali referate, poročila in vse naše liste, ki se bavijo z manjšinskimi težnjami in težavami! In še to: pišite v Ljubljani, kar hočete, v Beogradu tega niti ne čitajo, izvemši če koga osebno prav grdo nahrulite! Ali bo kdaj bolje? Morda! Vse upanje imamo v znanega ministra dr. Ninčiča, ali svetovalci njegovi so slabi in tem je treba napovedati boj!

Telefonska in brzotlačna poročila

Pot naših državnikov v Rim.

Zadnje priprave za odločen trenutek. — Sijajen sprejem v Rimu. — Koncesije Reki na gospodarskem polju.

— Beograd, 21. januarja. (Izv.) V soboto so bile zaključene zadnje tehnične priprave za sporazum med Italijo in našo kraljevino in za odhod predsednika kraljevske vlade g. Pašića in zunanjega ministra g. dr. Ninčiča v Rim. V soboto je bil določen program dela in sestanka. Po končanih konferencah je italijanski general Bodrero takoj odpoval v Rim, da poroča o rezultatih posvetovanj g. Mussoliniju in da pripravi vse za sijajni in manifestativni sprejem jugoslovanskih državnikov. Definitivno je določen odhod ministrskega predsednika.

Ker so nekateri ministri slavili večeraj krstno slavo svetega Jovana, je delo v ministrstvih skoraj počivalo. Krstno slavo je slavil tudi zunanji minister dr. Ninčič, ki sploh ni prišel v svoj urad.

Za danes je sklicana seja radikalnega kluba, na kateri bodeta zunanji minister g. dr. Ninčič in g. Pašić obvestila svoje pristaje o vsebini sporazuma glede Reke in o zvezi z Italijo, kakor tudi o svojem potovanju v Rim. Odhod g. Pašića in dr. Ninčiča ima slediti v sredo 23. in najkasneje v četrtek 24. t. m. Z obema državnika potuje poleg že zadnjič navedenih strokovnjakov tudi večje število beogradskih novinarjev s šefom Presbira prof. Mito Ivkovićem na čelu.

Naša delegacija ostane v Rimu štiri dni. Na sestankih z g. Mussolinijem se imajo rešiti še nekatera sporna vprašanja, zlasti vprašanje gospodarskih koncesij, ki jih ima naša država privoliti Reki za nam odstopljeno ozemlje na severni strani. Na sestankih bodo med našimi in italijanskimi strokovnjaki tudi obravnavala v glavnih črtah gospodarsko-politična in trgovinska vprašanja.

V Rimu pripravlja g. Mussolini naši delegaciji svečan sprejem. G. Mussolini hoče že na zunaj javno manifestirati

sklenjeno zavezništvo in prijateljstvo med obema sosednima državama. Kakor poročajo iz Rima, sprejme italijanski kralj oba naša politika g. Pašića in g. dr. Ninčiča v posebni svečani avdijenci. — Beograd, 21. jan. (Izv.) Po zadnjem dobro informiranih političnih krogih je dosežen med obema vladama popoln sporazum in to v vseh temeljnih točkah. Obstojajo še nekatere detaljne difference glede meje na severu v okoličini vasi Drenovo. Difference obstojajo tudi glede gospodarskih odnosov med Reko in zaledjem. Na sestanku v Rimu bosta g. Pašić in dr. Ninčič osebno rešila z g. Mussolinijem vprašanje gospodarskih ugodnosti, ki se imajo Reki privoliti od naše strani.

G. Mussolini je namreč izrazil v Beogradu željo, da se naj da Reki isti gospodarsko — politični režim v okviru današnjega »corpusa separatuma«, kakor Zadr u smislu santmargheritskih konvencij. G. Mussolini utemeljuje to svojo zahtevo s tem, da ne gre na severu več meje po določilih rapalske pogodbe, ki je Reki določevala »corpus separatum« ter je treba mestu Reki varovati preskrbo in prehrano iz zaledja, kakor je to storjeno za Zader.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) General Bodrero je odpoval v Rim, da poroča g. Mussoliniju o toku posvetovanj in pogajanj, o dosedanjih definitivnih zaključkih in da posreduje glede še obstoječih difference. Se ne rešeno je ostalo vprašanje prehrane in preskrbe z živili mesta Reke in okolič. Ker sta od Reke odcepljeni vasi Zamet in Drenovo, ostane mesto Reka brez vsakega zaledja, iz katerega bi mogla dobivati vsakdanje življene potrebščine.

Po sedaj sklenjenem sporazumu so sprememba gotova določila rapalske pogodbe, ki govore o severni meji. Ker se severne meje popravijo v korist Ju-

goslaviji, zastopa g. Mussolini stališče, da mora Jugoslavija prevzeti obveznost za preskrbo in prehrano reškega mesta.

Kar se tiče po sporazumu nam odstopljenega ozemlja, je verjetno, da se Delta, Baroš in Bankino izpraznejo v enem mesecu po podpisu sporazuma, ostalo ozemlje pa šele kasneje na podlagi sporazuma določenega načrta.

Glede svobodne cone v reškem pristanišču je vaš dopisnik izvedel, da se ima Jugoslaviji odstopiti več molov, in sicer mol Vici, Stefanija in Rodolfo. Delta, Baroš in Bankino so izvzeti iz vsakega skupnega režima in so prepriščeni popolnoma naši upravi. Kar se tiče reške železniške postaje, ima to upravljati skupna italijansko - jugoslovenska komisija.

PAŠIĆ PRI KRALJU.

— Beograd, 21. januarja. (Izv.) Nj. Vel. kralj Aleksander I. je večeraj sprejel v daljši avdijenci predsednika ministrskega sveta g. Pašića, ki mu je poročal o sporazumu z Italijo in o svojem potovanju v Rim.

Parlamentarna situacija.

Sklicanje članov paritetne komisije in posvetovalnega odbora. Ustanovitev opozicijskega bloka. — Pričetek oficijelnih razgovorov.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) Z današnjim dnevom stopa notranjepolitična in parlamentarna situacija v fazo delne napetosti. Parlamentarna javnost skoraj nervozno pričakuje izida oficijelnih razgovorov o ustanovitvi opozicijskega bloka, ki jih imajo te dni zaključiti zastopniki vseh opozicijskih klubov.

Za danes dopoldne pričakuje prihoda predsednika muslimanskega kluba dr. Spahija, ki ima takoj stopiti v stike z dr. Korošcem in Ljubo Davidovićem, da se zaključijo zadevna pogajanja. Izida teh pogajanj beogradska politična javnost z radovednostjo pričakuje. Danes dopoldne je že postalo v parlamentu zelo živahno in v vseh klubih so zbrani poslanci v velikem številu.

Opozicijski blok se ima ustvariti na podlagi današnjih in jutrišnjih konkretnih predlogov med demokratsko, muslimansko, klerikalno in zemljoradniško skupino. Ta blok ima nalogo, da takoj kompaktno nastopi v zbornici, čim prične skupščina s svojim rednim zakonodajnim delom. Glavna borba med opozicijo in radikalno vladno večino se bo gotovo pričela šele prihodnji teden, kar pa sredo sklicana plenarna seja ima edino namen formalno določiti dnevni red bodočim sejam in bo odgodena za nekaj dni iz razloga, ker odpočujeta 24. t. m. g. Pašić in g. dr. Ninčič

Sam Elvestad:

Dama v borbi z dvema.

Vlomilec je torej nadaljeval svoje delo. Odvetnik in policijski poročnik sta si stala nasproti in presenečeno gledala drug drugega. Tu se je uresničil stari pregovor, da napravi nehljino presenečenje človeka nemega. Policijski poročnik je kar ostrmel, ko je zagledal pred seboj svojega prijatelja odvetnika. Ko je obrnil sedaj svoj pogled k ničesar slutečemu vlomilcu, je delal vtisk moža, ki je padel z nebes.

Molčal je.

Odvetnik se je zavedal, da je njegov položaj nad vse košljiv in da mu je predvsem potrebna pretkanost in obvladavanje samega sebe. Najraje bi bil pobral lestenco na tleh in ga zalučil v poročnikovo glavo. Toda bil je vendar tako pameten, da je uvidel, da bi ga takšen šport lahko stal življenje. Namesto tega je torej nepremično stal in dal govoriti sam svojim očem.

Ker se je zdelo, da policijski poročnik ni tako spoznal nevarnosti situacije, se je odvetnik odločil za lahko kretnjo, pri kateri je zločinec dvignil oči in z roko posegel po revolverju.

Odvetnik je zmajal z glavo.
 »Le mirno nadaljujte,« je dejal. »Popolnoma sem v Vaši oblasti.«

18 »Jezik za zobmi!« je siknil vlomilec in zopet položil revolver na mizo.

Sedaj je policijski poročnik spoznal položaj. Plazil se je k mizi, korak za korakom, počasi in previdno. Vlomilec je bil obrnjen s hrbtom proti njemu in je bil v svoje delo pri blagajni tako zaptlen, da ga ni videl. Z napeto pozornostjo je odvetnik opazoval situacijo in se ni gnil. Sedaj se je poročnik priplazil tako blizu, da je lahko dosegel vlomilčev revolver. Stegnil je roko in zagrabil orožje.

S tem je končno vzbudil vlomilčev pozornost. Jadno se je obrnil proti novemu nasprotniku, toda bilo je že prepozno. Čev lastnega revolverja je bila namerjena nanj. Obstal je v negotovosti, kakor da bi bil vsak hip pripravljen za naskok.

Odvetnik je zaklical:

»Ustrelite ga, ako se le gane!«

Vlomilec je gledal sedaj na enega, sedaj na drugega.

»Končno je njegov pogled obstal na licu gospe Sonje.

In mahoma se je stresel in v duševni zmedenosti in silnem presenečenju je zajecjal:

»Moj Bog, ona je!«

DVANAJSTO POGLAVJE.

Njena tajnost.

Kaj se je zgodilo z zločincem? Zdelo se je, kakor da bi nekaj trenutkov čisto pozabil na oba mo-

ža, tako na odvetnika kakor na novega sovražnika, ki se je tako nepričakovano pojavil. Namesto tega je uprl svoje trde, bodeče oči nepremično na gospe Sonjo. Šepetal je in v največjem presenečenju je ponavljal, kakor bi bil odkril veliko tajnost, besede:

»Ona je ... ona je ...«

To čudno njegovo vedenje je silno presenetilo oba moža. V negotovosti, kaj bi naj storil, je policijskemu poročniku omahnila roka z orožjem.

Tudi gospe Sonja se je vedla nad vse čudno. Samo trenutek je bil viden njen obraz. Nato je zopet pokrila lice z rokami, čepeč še vedno na tleh. Zdelo se je, kakor bi se bala pogledati tuja.

Odvetnik je opazil, da je poročniku omahnila roka z orožjem, zato mu je zaklical:

»Za Boga, pazite vendar! To je samo njegova zvijača!«

Nato je stopil k zločincu.

»Stvar se je sedaj obrnila,« je dejal. »Morda ste sedaj pripravljeni mi povedati, kaj ste v tem poznem času iskali v mojem stanovanju?« Odvetnik je bil tako razburjen, da ni niti opazil, kako brezmiselno je bilo to vprašanje.

Tujec ni odgovoril. Zrl je proti oknu in nato na vrata.

Policijski poročnik se je postavil pred vrata ter dvignil pest z revolverjem. Na drugi je stal odvetnik, ki je zopet pograbil lestenco. Za zločince

ni bilo nobenega izhoda. Kljub temu je skušal uteči. V tem trenutku je zaklical odvetnik v drugo:

»Ustrelite ga, ustrelite ga, ako se samo gane!«

Poročnik je nameril nanj revolver, držeč prst že na petelinu. Zločinec je v negotovosti obstal. Gospod Gade ni nikdar pozabil pogleda njegovih oči. To so bile hladne, globoko vdrtle oči s strašnim brezsrčnim bleškom. V tej sekundi je v njih žarelo čudovito življenje, odsevala je iz njih nepričakovana sprememba, zavest, da se zločinec čuti ogroženega in negotovega. Razmišljal je, kako bi vendar le utekel. Iz njegovih pogledov je pa plamtel obup. Odvetnik je vsak hip pričakoval, da bo lopov skušal uteči. Mahoma pa se je vlomilec premislil ter udal. Prekrižal je roke in rekel:

»V vaši oblasti sem! Jaz sem končal!«

Celo sedaj, ko je bil brez moči in brez orožja, se je zdel grozeč in nevaren. V njegovi brezupnosti je bilo nekaj izzivalnega, v njegovi mišičasti postavi je bilo nekaj nesramnega in razburilnega. Policijski poročnik je sedaj stopil tako tik k njemu, da je zločinec ločil od revolverne cevi samo še morda en seženj. Ne da bi umaknil svoj pogled od njega, je rekel policijski poročnik:

»Gospod odvetnik, prinesite mi prostim debelo in močno vrvi! Med tem bom pazil nani in če se bo morda skušal uprati ga na mestu ustrelim.«

Odvetnik je izginil in se je v nekaj trenutkih zopet vrnil, držeč v rokah debel konopec.

v Rim, in se ima pričeti redno zakonodajno delo skupščine šele po njej povratku.

V sredo bo narodnim poslancem tudi razdeljeno poročilo finančnega odbora o sprejetju proračuna za leto 1924—1925, kakor je bil ta odobren na odborovi seji v petek 18. t. m. Po določitvi poslovnika se ima tako poročilo o proračunu predložiti poslancem pet dni pred proračunsko sejo, vsled česar je pričakovati, da se redne seje skupščine začne šele prihodnji teden.

Za danes je sklicana plenarna seja radikalnega kluba. Na dnevnem redu je sporazum z Italijo. Tudi demokrati in ostali klubi začno že danes živahno razpravljati o parlamentarni situaciji in o njih stališču napram sporazumu in zvezi z Italijo.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) Brzojavno so bili pozvani v Beograd člani parlamentarne komisije in posvetovalnega odbora, ki se nahajajo v Zagrebu in v drugih krajih naše države. V Beograd so bili pozvani v zunanje ministrstvo na posvetovalno o sporazumu glede Reke: univ. prof. Sisić iz Zagreba, Fugatner z Reke, predsedn. posvetovalnega odbora dr. Matko Laginja, bančni ravatelj Belin, prof. Silović, Hreljanović in načelnik občine Sušak Juraj Kučič. Za danes ob 11. dopoldne je določena važna konferenca v zunanjem ministrstvu. Na dnevnem redu te konference je vprašanje prehrane Reke, obmejni promet med Reko in zaledjem in razna šolska vprašanja.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) Predsednik posvetovalnega odbora je danes došel v Beograd in prisostvuje ob 11. dopoldne konferenci v zunanjem ministrstvu.

PRIPRAVE ZA OTVORITEV PROMETA Z REKO.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) Ministrstvo notranjih zadev je predlagalo prometnemu in finančnemu ministrstvu sestavo posebne uradniške komisije za otvoritev prometa in carinskega poslovanja z Reko. Te komisije imajo takoj po podpisu pogodbe v Rimu ukreniti vse potrebno za otvoritev železniškega in carinskega prometa med Reko in Jugoslavijo. Po poročilu »Politike« sta prometni in finančni ministri določila določne komisije, ki odpotujejo v treh dneh na Sušak in tam v sporazumu z vojaškimi strokovnjaki ukrenejo vse potrebno za otvoritev prometa z Reko.

ZVEZA MED JUGOSLAVIJO IN FRANCIJO.

— Pariz, 20. jan. (Izv.) »L' Oeuvre« objavlja iz diplomatičnih krogov informacijo, da se prično med Francijo in Jugoslavijo razgovori o definitivni sklenitvi zveze, ki jo je nameravala Francija skleniti s Srbijo že leta 1914, a so bila pogajanja vsled izbruhov svetovne vojne prekinjena. Za temelj nove zveze med obema državama ima biti stari načrt.

Železničarska stavka na Angleškem.

— London, 20. jan. (Havas) Ker so se vsi posredovalni poskusi ponesrečili, je izbruh železničarske stavke danes popolnoma gotovo dejstvo.

ZASČITA JUGOSLOVENSKE MANJŠINE NA REKI.

— Rim, 20. januarja. (K.) Listi javljajo iz Beograda, da bo v sporazumu med Jugoslavijo in Italijo stavljen tudi klavzula glede zaščite jugoslovenske manjšine na Reki in identično določilo glede italijanske manjšine v Jugoslaviji (!?).

POSET NAŠE KRALJEVSKE DVOJICE V PARIZU.

— Pariz, 20. januarja. (Izv.) »L' Oeuvre« objavlja, da posetita jugoslovenski kralj Aleksander I. in kraljica Marija v mesecu aprilu ali maju Pariz. Ta poset ima oficijelni značaj in velja predvsem predsedniku francoske republike Millerandu.

ODHOD SPALAJKOVIČA V PARIZ.

— Beograd, 21. jan. (Izv.) Z orijentiranim ekspresom je poslanik dr. Spalajković večeraj odpotoval v Pariz na svoje službeno mesto.

Položaj na Grškem.

Venizelos — republikanec. — Venizelosov program za izvedbo glasovanja o državni obliki.

— Atene, 20. jan. (Izv.) V vseh tukajšnjih političnih krogih je izzvala veliko politično senzacijo vest, da se je Venizelos javno in definitivno izjavil za republikanec. Pri sprejemu politikov je Venizelos izjavil, da je in ostane republikanec in da bo pri glasovanju o državni obliki glasoval za republiko. Pri pomniti pa je, da nikakor ne želi, da bi ta njegova izjava na kak način vplivala na javno mišljenje in razpoloženje. Zastopnikom tiska je dalje Venizelos izjavil, da bo z vsjo svojo avtoriteto jamčil za svobodo glasovanja o bodočem režimu na Grškem. Odbori, ki bodo vodili glasovanje, bodo obstojali iz dveh zastopnikov republikanske stranke, dveh iz vrst rojalistov in enega zastopnika kasacijskega sodišča.

Venizelos bo osebno vodil plebiscit, ki se ima vršiti po treh mesecih. Pri glasovanju bo narod odgovoril na dve vprašanji. Prvo vprašanje: »Glasujete za monarhijo ali republiko?« Drugo vprašanje: »Ste za ali proti odstranitvi dinastije Glücksberg?«

Venizelos je tudi odločno proti vmešavanju vojske v politiko in ne priznava nikake vojaške Lige.

Vesti iz Italije.

Prilpave za podpis sporazuma ter sprejem Pašica in Ninčica. — Mussolini kandidira v Milanu in Neaplju.

— Rim, 20. jan. (Izv.) Sporazum med Italijo in Jugoslavijo se podpisuje 27. ali 28. tm. iz Beograda se je vrnil general Boderer, kar pomeni, da je razgovor za sporazum dokodan v vseh podrobnostih. Ker se ni vedelo za gotovo, ali pride Pašić v Italijo, da podpisuje sporazum, se je obrnil nanj direktno brzojavno predsednik Mussolini in ga prosil, da naj pride, ker bi sicer s te ali one strani mislilo, da on ni docela zavzel za sporazum. Vsled tega se je odločil Pašić za pot v Rim.

— Rim, 20. jan. (Izv.) Po zadnjih poročilih pričakuje prihod jugoslov. min. predsednika Pašica in zunanega ministra Ninčica za dan 26. tm. Na postaji v Termi bosta sprejeta s strani vlade, še isti dan sledi končni pogovor z Mussolinijem in sen. Contariniem, na kar se podpisuje pogodba. Jugoslovenski ministri sprejme tudi kralj in Mussolini priredi dinčur.

— Rim, 20. jan. (Izv.) Nastopni teden sledita za Italijo dva važna dogodka, podpis sporazuma z Jugoslavijo in razpust parlamenta. Dne 28. tm. otvori Mussolini volilno kampanjo z govorom v palači Venezia pred zastopniki fašistovske stranke iz cele Italije. Za jutri je napovedan govor posl. Giunte v Neaplju. Mussolini bo kandidiral v Milanu pa tudi v Neaplju, da pritegne jug k fašizmu.

ŠTEVILO BREZPOSELNIH V NEMCIJI.

— Berlin, 20. januarja (Izv.) Kljub temu, da so uradna poročila ugotavljala znatno izboljšanje življenjskega potrebštin v Nemčiji, znaša konec tega tedna število brezposelnih še vedno na 3 milijone.

Vesti iz Bolgarije.

Izpopolnitev kabineta. — Nova tranka. — Pospeševanje kooperacije. — Konvencija o zavarovanju. — Bojarsko — romunska pogajanja. — Zborovanje makedonskih emigrantov — zabranjeno.

— Sofija, 20. januarja. (Izv.) Ministrski predsednik je izjavil, da bo njegov kabinet izpolnjen z novimi ministri takol, ko se ponovno sestane narodno sobranje. — Bivši komunistični vodjači skušajo ustanoviti novo stranko ki bi se imenovala stranka dela. Komunistična parlamentarna skupina je že izdala na svoje pristaje poziv, v katerem naznanja ustanovitve neodvisne delavske stranke ter poziva vse delavce in kmete, naj se v čim večjem številu pridruži tej politični organizaciji. — Vlada pripravlja zakonski načrt glede spremembe dosedanjega zakona o bolgarski centralni kooperativni banki. Sprememba gre za tem, da se organizira za vrhovni bančni zavod tako, da bi mogel čim izdatneje podpirati in pospeševati razvoj kooperativno delo v Bolgariji. V ta namen se poveča tudi kredit banke. — Sklenjena med bolgarsko vlado in družbo »Newyork« konvencija, ki ureja zavarovanje bolgarskih državljanov, bo te dni poslana v Pariz v svrhu ratifikacije. V imenu bolgarske vlade bosta podpisala konvencijo polnomočni minister v Parizu Morfov in delegat v mešanem francosko — bolgarskem arbitražnem razsodišču Todorov. — Delegat bolgarske vlade v mešani romunsko — bolgarski komisiji F. Popov je prejšnji teden znova odpotoval v Bukarešto. Po zadnjih instrukcijah, ki jih je prejel Popov od vlade, je pričakovati, da bodo vsi sporni problemi med obema državama kmalu definitivno rešeni. — Makedonska emigracija, organizirana v takozvana »makedonska bratstva«, je hotela sklicati 18. in 19. januarja velik kongres. Za ta kongres so se vršile dalekosežne prilpave in makedonsko glasilo je pisalo: da bo emigracija na kongresu demonstrirala pred vso evropsko javnost za popolno solidarnost v borbi za neodvisnost Makedonije. Tik pred sklicanjem pa je notranje ministrstvo prepovedalo ta kongres. Makedonski nacionalni komitet je v velikih skrbih in namerava posredovati pri sofijski vladi, da to prepoved razveljavi.

Julijska krajina.

— Oklic na jugoslovensko ljudstvo v Italiji je izdalo politično društvo »Edinost« v Trstu. V oklicu pravijo, da se edinstvenost v politični organizaciji ne sme omejevati na kak narodni svet, marveč ima edinstvena politična organizacija, vkljub potrebnim krajevnim razpredeljenosti, obsegati in združevati Slovence in Hrvate vse Julijske Krajine v enem samem društvu. To bi bila ugledna, kreпка in uspešna organizacija, sloneča na močasti in poštovovalni edinstvenosti. To je nujno potrebno, ker življenjski problem našega ljudstva v Italiji, edini zares njegov problem je ta, da se ohrani kot sestaven in neločljiv del jugoslovenskega naroda. Vse sile v enotno fronto!

— Iz Istre. V Trstu so aretirali bivšega okrajnega glavarja v Kopru Poleja zaradi ponarejanja uradnih listin. Po prevratu je bil Polej upokojen, na kar je stopil v trgovsko zvezo z nekim Kasarom iz Kopa. Pri trgovini sta napravila dolga 800.000 lir. — V Materijo so prišli z novim letom še tri italijanske učiteljice. Otroci se ne nauče ničesar. — V Boljuncu je še okoli 8000 hl neprodanega vina. Včasih je bilo do novega leta razprodano že vse vino. — V Boršt pri Marezigah so poslali za učitelja nekega mladega fanta iz južne Italije, katerega glavna naloga v šoli je pretepanje otrok!

Politične vesti.

— Radičevski pogoji za prihod v Beograd. Po vseh iz dobro informiranih političnih krogov stavi Radičević razne pogoje za svoj prihod v Beograd. Predvsem mora pokrajinska uprava in dostojanstvo velikih županov priti v roke mož, ki uživajo popolno zaupanje, ako tudi niso njih strankarski somišljeniki. Glavni predpogoj za sporazum pa je ustvaritev pomirljive atmosfere, ki bi Radičevce prepričala, da je v državi možno skupno mirno življenje. Zahtevajo nadalje svobodne volitve, vendar pa ne mislijo, da bi morala nova vlada te volitve »koj razpisati«. Nasprotno Nova vlada bi morala najprej zamenjati politično uradništvo v Srbiji in postaviti na vsa važna mesta ljudi svojega zaupanja. Kar se tiče revizije vidovdanske ustave, bi se moral najprej osvojiti načrt dr. Voje Marinkovića, potem pa bi se morala večina izreči za revizijo ustave. Kako bi se naj ta revizija izvedla, to bi bilo pridržano kasnejšemu sporazumu.

— Dr. Korošec proti Reki in za Trst. Tržaški novinar Mario Nordio je hotel v Beogradu izvedeti od dr. Korošca, ali upa na uspeh opozicije proti sporazumu z Italijo. V pogovoru je dr. Korošec rekel, da je bil čas, ko bi Jugoslovenci za Reko lahko dobili Zader in Cres. Sedaj pa on ugiha noč in dan, kaj pravzaprav prinese sporazum Slovincem. Vest o sporazumu je napravila na Slovence najslabši vtisk. Dr. Korošec pravi, da je Reka za Slovence majhne važnosti, Slovinci hočejo povečati svoje trženje s Trstom. Da bo to mogoče, treba, da Italijani izpremenijo svojo politiko proti našim bratom v Julijski Krajini. Novinar Nordio je hotel izvedeti za njegovo mnenje o stavljenem mu vprašanju, ali dr. Korošec se je opletal dalje, izogibal in govoril le še o Jugoslovenih v Italiji. Tako se je videlo, da bo Koroščevo zavzemanje za naše brate v Italiji ni bilo namen, ampak le sredstvo, s katerim se je odtegal odgovoru, kako je z organizacijo opozicijskega bloka in ali bo mogla opozicija strmoljaviti potrditev sporazuma. Dr. Korošec je odpravljal novinarja s frazami in končno z izjavo, da Slovinci sicer ne nasprotujejo sporazumu z Italijo, toda nečesto takega sporazuma, kakor se je sedaj dogajal. Zanimivo je to, da dr. Korošec odklanja Reko, češ da nima za nas nobenega posebnega pomena in se ogreva za slovenski promet s Trstom. Pri »Slovincu« so glede Reke včasih nekoliko drugačnega mnenja, kakršno je ono načelnika SLS, dr. Korošca!

— Bunjevci vabijo narodne manjšine. Bunjevski poslanec Vlastko Rajčič je te dni sprejel novinarja in se z njim razgovarjal o narodnih manjšinah v naši državi. Med drugim je izjavil: Bunjevci hočejo v svojem ustavnem boju sodelovati z Nemci in Madžari (!). Ostale stranke, predvsem radikali, niso voljni pomagati niti Nemcem niti Madžarom, da bi le-ti dosegli vse svoje državljanske pravice. Vidimo pa, da se moč izrablja celo proti temu in da se Nemce in Madžare ponižuje v državljane 3. vrste. Bunjevci sami so se o tem na lastno škodo prepričali. To je glavni razlog, da so Bunjevci naklonili svoje simpatije Nemcem in Madžarom. V prvi vrsti hočemo z njimi sodelovati iz gmočnih ozirov, kajti favoriziranje srbstva na gospodarskem polju in pri agrarni reformi ogroža naše življenjske interese. Sodelovanje z Nemci in Madžari bi bilo tudi v kulturnem oziro zelo priporočljivo. Vsi smo uživali isto civilizacijo in isto kulturo (madžarsko?). Ne želimo, da delujejo Nemci in Madžari z nami v isti stranki, vemo pa, da bomo kmalu sodelovali in skupno ščitili naše interese. — Tako besede g. Rajčič, ki je v parlamentu član Jugoslovenskega kluba in zaveznik dr. Korošca. Lepa stranka, ta bunjevska stranka, ki vabi Nemce in Madžare, da si okrepe svoje stališče in da na ta način pojačajo svoja iredentistična stremeljenja. Hkrati moramo to početje obsoditi v Vojvodini, kjer razmere niso ravno rožnate in kjer bi morale vse patriotske stranke delati skupno in za konsolidacijo državnih interesov.

— Radič in Makedonci. Stepan Radič, hrvatski kmetski voditelj, — piše »Manchester Guardian« — je zapustil po večmesečnem prebivanju London. V tem času je lahko stopil v stik s političnimi osebnostmi vseh struj in z mnogimi drugimi faktorji, ki se intenzivno zanimajo za razvoj dogodkov na Balkanu in v srednji Evropi. Radič je zanimiv voditelj zanimivega gibanja. On in njegovi rojaki so ljuti nasprotniki sedanje centralistične uprave v Jugoslaviji. Oni zahtevajo avtonomijo za Hrvatsko in moč njihove organizacije se je razširila tako, da obsega vso državo(?) Makedonci so se pričeli zanimati

za Radičevu naziranje in taktiko. Poslali so k nemu svoje zastopnike in sedaj je verjetno, da se bodo Makedonci, ki so doslej s prezirnim odklanjali vsaka politična sredstva, udeležili prihodnjih volitev. Ta sklep bi pomenil, da je nevarnost oborožene vstaje v Makedoniji za nekaj časa odstranjena. Važnejše posledice bodo odvisne od izida volitev. Ako se zgodi (kar je verjetno), da dobe Hrvati. Makedonci in druge opozicijske skupine večino, tedaj bo politična usoda Pašica in njegove trdovratne centralistične politike definitivno rešena in odprla se bo pot za politiko, ki jo Hrvati podpirajo. Oni nečesto, da bi razpadla sedanja jugoslovenska država. Zahtevajo samo avtonomijo za posamene pokrajine in stoji na stališču, da bi ta korak ustvaril dobro in mirno upravo, obenem pa bi otvoril vrata, skozi katera bi mogli iti Bolgari v jugoslovesko federacijo. S tem bi bil srečno rešen tudi makedonski problem. Dejstvo je da je Radičev poziv glede konstitucionalne metode v borbi našel izvrsten odmev celo v mračnih planinah Makedonije in to je prvo znamenje, ki ga vidi naše pokolenje za trajen mir na Balkanu. — Kakor se vidi, gleda angleški list na naše razmere skozi Radičeve naočnike. Ki pa so močno pobarvani v smislu Radičevih želja.

— Bismarkovo prerokovanje. V začetku 1888 se je sešel nemški cesar Viljem I. s carjem Aleksandrom III. Knez Bismark je izdelal svojemu staremu gospodu francoski pisan ekspozé, ki je imel služiti kakor smernica za zasedbi razgovor nemškega cesarja z ruskim carjem. V zbirki diplomatskih dokumentov, ki jih zdaj objavlja berlinski urad za zunanja dela, je prišel na svetlo omenjeni Bismarkov ekspozé. Kancelar je želel pregovoriti ruskega carja, da je mir v interesu evropskih monarhij ter opozarjal na vojno nevarnost. Tako pravi med drugim: V politiki ne smemo gledati samo na narode, temveč tudi na stranke. Boj se ne tiče toliko Rusov, Nemcev in Francozov, ampak monarhij in revolucije. Francoska revolucija je osvojila Francijo, doteknila se Anglije, močno se ukoreninila v Italiji in na Španskem. Samo še tri cesarstva (Rusija, Nemčija in Avstrija) so se doslej upirala. Ako zmaga njen razvoj, bo ojačil posebno demokratične in republikanske stranke na Nemskem. Vojna izzove revolucijo v sleherni državi, bodisi da je zmagovita ali tudi, če ni. V Franciji bi pomenil vojni požar revolucijo, medtem ko bi zmagovalen general lahko upustil monarhijo. Požar Avstrije uniči to državo ter napoči doba republik v nemških in balkanskih državah. Kaj bi pridobila pri taki igri Rusija in še posebno car? Prav lahko bi prišel ob vse. V interesu monarhij je, da se prepreči vsaka vojna, kakaj narodi imajo pravico pozvati svoje vlade na odgovor za vse, kar so v vojni izgubili. Poraz 1870. je povzročil padec vlade Napoleonov, dočim so dogodki 1. 1866 izpremenili Avstrijo iz absolutistične v parlamentarno državo. V Italiji in na Španskem bi pomenil poraz na bojišču padec monarhije in celo v Nemčiji bi se po narečni vojni (kar pa ni mogoče misliti) okrepi sam demokratična in republikanska stranka. — Bismark je dobro sodil o posledicah vojne, ali vendar je svojo politiko tako vodil, da je končno morala izbruhniti svetovna vojna.

— O zunanji politiki Avstrije. Poslanec dr. M. Mataja se bavi v »Neue Züricher Zeitung« z ekspozéjem avstrijskega zveznega ministra za zunanje posle, dr. Grünbergerja, in izjavja: Ekspozé ima to prednost, da ne vsebuje nikake osti. Po svojem zgodovinskem razvoju ima Avstrija nenavadno močno, naravno brezkonkurenčno posredovalno pozicijo napram drugemu ozemlju, zlasti pa med zapadno in vzhodno Evropo. Dunaj je že skozi desetletja in stoletja posredoval promet sedanjih nasledstvenih držav z evropskim in pozneje s svetovnim trgov. Ta pozicija mu je ostala tudi po prevratu in zato je pred kratkim umrl francoski poslanec Noblemaire označil Avstrijo za »plaque tournante« srednje Evrope. To njeno stališče tvori temelj gospodarske sanacije Avstrije, ki se gradi na finančni trgovski delokrog Dunaja ni danes nič manjši nego pred vojno in slabe preizkušnje, katere sta prestala vzhod in zapad pri direktni zvezi med seboj v onem času, ko so mislili Dunaj izločiti, nam utrjuje poimisel naravno avstrijsko pozicijo. Zato pa imamo izvanredni interes na tem, da vladata v Evropi mir in red, zlasti še na tem, da živimo v prijateljskih odnosih z vsemi drugimi državami. Zato pa zavzema tudi v tem ekspozéju trgovska in prometna politika toliko znatnega prostora. Mala Avstrija je v resnici pionir trgovske svobode. Gotovo stoji v Avstriji še danes finančna politika na prvem mestu. Vzpostavitev ravnotežja v državnem gospodarstvu, vzdrževanje stabilite krone, je tudi še danes najvažnejši problem. Toda kolikor bolj čutimo svojo gotovost v tej točki, kolikor je jasnejše, da dosežemo še letos ravnotežje v državnem gospodarstvu, toliko manj silijo drugi problemi v ospredje. Avstrijska republika mora in bo tudi naslanjala svoj razvoj na gospodarsko politiko. Ekspozé dr. Grünbergerja kaže, da tudi zunanja politika Avstrije predstavlja instrument njeno gospodarske politike.

Prosveta.

Repertoire Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 20. zvečer.

Ponedeljek, 2. januarja: Golobček. Red B. Torek, dne 22. Zaprt.

Sreda, 23. januarja: Hamlet. Red D. Četrtek, 24. januarja: Othello. Red F. Petek, 25. januarja: Golobček. Red A. Sobota, 26. januarja: Hamlet. Red C.

Opera.

Začetek ob 20. zvečer.

Ponedeljek, 21. januarja: Zaprt.

Torek, 22. januarja: Gosposvetki sen. R. C. Sreda, 23. januarja: Suzanina tajnost. Mozart in Salieri. Gianni Schicchi. Red E.

Četrtek, 24. januarja: Zaprt.

Petek, 25. januarja: Traviata. Izven. Gosposvetki ga. Wesel-Polla.

Sobota, 26. januarja: Aida. Red F.

PREMIJERA »OTHELLA«.

V soboto smo na našem dramskem odru znova občudovali Shakespearjev duh umetniškega vstvarjanja »Othello« je vedno nov in vedno ima obilo hvaležnih gledalcev, ki so tudi v soboto dokaj dobro posetili gledališče, dasi je bila vzporedno izven in je mesec že prekorčnil prvo polovico. To je bržčas tudi krivo, da »Othello« ni bil razprodan. Kolikor igralcev v naslovni vlogi, toliko novih »Othello«. To pot je imelo vodstvo naše drame posebno srečo, ker je zamorca v beneški službi poverilo g. Putljati. Lani smo videli v tej vlogi g. Levartja. Zdi se nam, da mu ne delamo krivice s trditvijo, da je bil posrečen »Othello«, v kolikor gre pri tem Shakespearevem junaku za zunanji efekt. Manj verjeten je bil Levartjev psihološki »Othello«, kajti silne peripetije in doživljanja otrokonojnih duše v telesu, ki ga je prekalova bojna vihra, zahtevajo temeljite poglobitve v način, kako ustvariti harmonijo med dušo — otrokom in telesom — orjakom in kako predočiti notranji vihar, ki spreminja krotko ovco v luto zver. Te težke naloge g. Levart ni bil docela kos ali pa vsaj v toliki meri ne, kakor naš sobotni »Othello« g. Putljate. On nam je predstavil novega »Othello«. To je bil psihološko zelo verjeten zamorec. G. Putljate je dokazal da mu klasične vloge niso tuje. Pinese prehod od krotkega, hlabrega in plemenitega vojščaka preko zaljubljenega moža do podivjanega blaja, ki ga razjeda ljubosumnost, so bile malone brezhibne. Le škoda, da g. Putljate moti nekoliko izgovorjava nekaterih slovenskih besed in da po zunanosti ni drug Levart. Če bi združili Levartjevo postavbo in njegov glas s Putljatovo psihološko poglobitvijo, bi bil »Othello« na našem odru in za naše skromne razmere sijalen.

Priznanje in pohvalo zasluži Desdemona g. Šaričeve. Lani je igrala to vlogo ga. Nablocka. Ga. Šaričeva prav nič ne ostaja, v nekaterih oziirih ji pa gre celo prednost. Vloga sama govori v njen prid in način, kako je ustvarila Desdemono, dokazuje, da je bila vloga v prvih rokah. Častjo je bil naraven, prieten in čvrst, kakor je vedno, kadar igra g. Kröll. Njegov simpatičen nastop in glas odtehtata to, kar mu morda nedostaja v drugih oziirih. Rogoz je naša prvovrstna moč, vendar pa bi mu želeli, da bi njegov Jago nekoliko bolj odgovarjal Shakespearevemu. Koliko satkazma in satanskih isker preveva tega klasičnega hinavca in kako hvaležna je njegova vloga! Samo razumeti jo je treba in približati se tistemu, kar imenujemo demon v človeški obliki. G. Rogoz ima vse pogoje zato in prepričan smo, da bo svojo monotonno vlogo prihodnji izpopolnil. Beneški dož g. Lipah ni sicer popolnoma v skladu z dostojanstvom te funkcije, vendar pa mu gre pohvala. G. Lipah je sploh salonski igralec, ki napravi na gledalca zelo prijeten utis. Med dobro igranimi vlogami naj še omenimo g. Škrblinška — Brabatina g. Gregorina — Roderiga in g. Pečka — Montana. Bianca je bila odlično ponesrečena. Tudi manjše vloge niso bi po možnosti prevzele igralke. Emilija se nam zdi preveč temperamentalna in preglahna. Ostala zasedba ni motila užitka. Režija dobra le sprememba scenerije in vse, kar je s tem v zvezi, nekoliko kvaru ugodno razpoloženje. Nepriljetno je namreč gledati, kako se premikajo kulle in begajo po odru uslužbenci. Občinstvo se takoj zave, da je v gledališču. Potreben bi bil zastor ali pa popolna tema in manj šuma na odru.

JUBILEJ. (Ob priliki stote predstave slovenskega lutkovnega gledališča 26. decembra 1923.)

Čas je tu v katerem se vsak spominja minulih dni in gleda slike mostov v bodočnost; čas v katerem obiskuje drugega za drugim izmed svojih znancev in poseje v najbolj zapuščene in zaprte predale svoje ga srca.

Prav nič čudno ni če sem se med prvimi hmenitniki domislil prevečnega Gašperja Larifarija in vse njegove družine; oziroma družine in Gašperja Larifarija, saj so vendar v njegovem krogu sama Visočanstva, kraljeviči in kraljice.

Bolj čudno pa je, da so se najine misli srečale, kajti pred nedavnim sem dobil vabilo, naj s svojim cenjenim obiskom počastim njega in redko slavnost v bleščatih dvoranah cesarja Franceljna. Res, dejal bi, da je to čudo vseh čud, da se je on, ki prvi navadno naprej, endrat ozrl tudi nazaj.

Spomin namreč ni baš Gašperjeva odlična čednost. Dolga bi bila povest, če bi hotel naštet vse dvore, po katerih se je že potikal, vse kraljeviče ki jim je ponažal in vse kraljice, ki jih je reševal; bil je že odlikovan in povišan na vse najrazličnejše načine. Vendar on, kakor da vse to pozabi, vedno začne iznova kot Gašper Larifari so uradnem činu pravi častni potep ali

raz takega. In če bi za vprašali odkode bi rekel od tu in od tam, odkajle pa bi vam odvrnil »to je odzadavna«. Poznam ga namreč... Toda povrnimo se k stvari. Moj dobri znanec Gašper Larifari me je povabil. Kam in kdaj ne bom zapisal, ker jek ne bi nihče šel z menoj. Le to bom pripomnil, da me je ta prijatelj precej pripravil v zadrego, ker družba, v katero bi prišel ni taka kakor jo vidiš vsak dan. Saj res, morda ga celo ne poznate; naj vam z nekaterimi besedami očrtam, kdo je ta izredni mož.

Gasper Larifari je bil hlapec pri kmetu Strnišniku. Le počakajte! Še tisti mesec pa je bil na dvoru in je postal pravi vitez zlate lire. A še počakajte. Potem bi bil kmalu strašno povišan in si je takrat izbral boljši del, to se pravi oženil se je z Marjetjo, ki je služila pri Strnišniku. In vsa ta gospoda, cesarji, ministri a tudi tolovaji in drugo je takozvana njegova družina. On pa je osrednji mož vseh teh in vedno spretno ali pa nerodno razpleta mreže, v katere gospa usoda nikdar ne neha metati svojih podložnikov.

Družba torej, v katero sem bil vabljen je bila kak pisana in če ne bi bil s svojim dobrim znancom tako dobro znan kakor sem, bi čisto gotovo tisti dan legel v posteljo in napisal pismo da sem bolan in da me opraviči. Tako pa mu nisem mogel odreči: skrbno sem se pripravil, natičil v dozo imenitnih cigaret za vsak slučaj, če bi bilo treba govoriti s kakim visokorodcem. Redka svečanost ki je brnelo po glavi, toda čim bolj sem ugal, tem manj sem vedel.

Poznam svečanosti, ki se končajo s pojedino in vse take podobne stvari. Najprej je govor ki se konča s »štirikratnim urnobesnim življenjem«, potem šele začne veselje del, ob katerem lepo prikujejo kozarci. Zato je nadvse hvaljevredna moja navada, da ob takih prilikah rad malo zamudim. Če pomislite, da mora poslušalec ob predolgem govoru potiti potrebno navdušenje, mi gotovo že z gospodarskega stališča ne boš zamerili mojemu običaju.

Na večer sem odšel od doma. Ko sem skozi zamegljeno temo ugledal razsvetljena visoka okna dvorane, mi je bilo dobro in ponavljal sem sam pri sebi: »Nisem slabo storil, torej sem dobro storil. Sedajle govorim cel družbi. Še pol govora, pa bo konec in ploskala mu bo cela družba in še eden povrh.« Nekoliko sem se pa v teh računih le zmotil.

Ko sem odprl vrata, me je od vseh strani obšla bleščeča svetloba, ki je prihajala od bleščilih lestencev. Vsi so se obrnili k meni, in Gašper, ki je stal ob levem knocu mize in seveda govoril (kdo bo pa drugi, ali naj mar njegov desni sosed minister Cazel, ali na levi tolovaj Loveč?) je prekinil kar sredi besede in me pozdravil z roko, pogledom in prijaznim nasmehom. »O si le prišel, kar malo počakaj bom takoj zašpnil.« Obstal sem torej ob podboju, ker mi je od preobčutnega bleśka in lepote vse kar migljalo pred očmi in sem se šele čez nekaj časa popolnoma osvestil. Oni pa je nadaljeval:

»Ostal sem menda preje pri besedi »zbrani«, da, zbrani purani. Toda dragi moji, ne razburjajte se, to je le radi stika in blagostanja. Da! In tako ne smemo ob tej redki priliki pozabiti onega, ki je dal našim duhovom zemsko obliko, ki nam je zgradil palačo, postavil balkone, gozdove, koče, z eno besedo, ki nas je poklical v življenje. Mislili, Florigrunda, da se je angleški kraljevič zagledal vate zaradi besedi »Se malo ne. Zaradi lepote! In kdo ti jo je dal. On, in plemenita Travica in ti princezina Amelija, kdo vama je podelil čar, da je še mene premamili in me zavedel v kruto nezvestobo do moje najdražje Marijete. On! In ve, cesarosti, kaj ste ve ozivile mrtve stene tega prljavega gradiča... E, kaj bi pravili! Niste sicer tako dolge pameti kakor sem jaz — saj menda ne bo zamere zato, — vendar tako zelo pa se nisem obupal nad vami. On nam je postavil te palače, on je ustvaril vse kar vidite. Zato naj zakličem ob tej priliki, ko so se stotič prepletale niti naših usod: Naj bo zahvaljen in naj živi.« Nato je Gašper dvignil kožarec...

Kar se je dotlej godilo, bi vam lahko vse povedal: kako so zarudevale lepote, se je znojil mršili obraz, a potem zopet spustili v smeh. Le če bi čas imel. Povedati bi namreč moral mnogo. Pa ni časa.... Ob zadnjih besedah je vzplamtel v vseh takt navdušenju, da se mi je zdelo, kakor, da so se vozili v en sam plamen; nastal je hrup, da nikoli takega. Okna so zašklopotala in luči so pogasile, kakor bi silen vihar šel skozi dvorano. Ko se je vse pomirilo, je še vedno tu in tam pljusnil kak »življenje« in »slava mu«.

Luči so bile zopet prižgane in veselje je sijalo iz vseh oči. Lahko bi rekel, kakor v pravljicah, da je moje pero preslabo, da bi opisalo veselo slavo, ki se je razcvetovalo. Vendar je ljudi tako malo, ki verjamejo bajkam, še manj pa ki bi verjeli sanjam. Ker vse to kar sem doslej povedal se mi je seveda sanjalo. Menda še tega nisem omenil, če sem pa že, naj bo pa drugi, da ne bo kdo mislil, da je res. Potegnili ne bi namreč rad nikogar.

Kar je čisto je res, brez vseh utesnitvev je le to da lutkovno gledišče te dni praznuje svoj jubilej, svojo stoto predstavo. In tako se mi je še v sen utihotali Gašper z vso svojo družino. Pa saj je bila ta tiha bučica slavnost edina slavnost tega jubileja, ki bi zaslužila tudi glasno in resnično. Duhoviti Gašperja in njegovih lutkovnih sorodnikov so svojemu stvaritelju hvalile. Tako se mi je pokazalo v snu, pa saj je le tam mogoče stopiti v kraje senc. In mi, ki smo živi in ki imamo lutke, — naše žke in niti vendar niso vidne, kaj se ne budi za nas kruto spodbilo, da smo hvalile niti, ki so nas že mnogokrat prenesli na mavričnih perotih smeha preko brezden časovnih zmed: da smo hvalile niti tudi onemu, ki jih je poklical iz ničesa. Lahko rečemo, če ne bi bilo G. Klemenčiča tudi ne bi bilo tega gledišča in bi bilo za duše izmučene v današnjih vrtincih eno za točičke manj.

Menda ne bo ob tem nihče omalovažujoče zamahnil z roko, čej, za otroke. Da za

otroke, a tudi za odrasle otroke. Kaj nismo mi vsi otroci, kadar vržemo raz sebe vse kar nas duši in muči dan za dnem. Kaj nismo prav v oni podobni najbolj podobni sinovom božjim!

Lutka pomeni materijo, ki jo vso obvladuje duh. Dematerializiram materijo, torej on, česar išče utrujen civiliziranec, da se v njem okoli je v poživl.

Menda nam že v januarju pada ta oder domača dela. S tem bo postalo gledišče tudi za odločujoče činitele važen kulturni faktor, kakor se izraža literarna zgodovina.

Da že sklenem ta menda nekoliko predolg članek. Čestitam G. Klemenčiču ob tem jubileju in mu želim, da bi jih učakal še mnogo, a tako, da bi bil vsak bolj bleščeč in bolj sijalen od prejšnjega.

Glasbeni vestnik.

— Sporod sinfoničnega koncerta. Muzike Dravske Divizijske Oblasti v ponedeljek, dne 21. okt. ob 8. zvečer v Unionski dvorani. 1.) Mihevc: Vilino dete, overtura, 2.) Mozart: Sinfonija št. 40 v g-molu, 3.) Saint-Saens: Koncert za violončelo s spremljevanjem orkestra, 4.) Mendelssohn: Mirno morje, Srečna vožnja, Concertina overtura. Vstopnice tse dobivajo v Matični knjižarni in na večer koncerta pri blagajni. Tretjo točko koncerta izvaja slavnostni solist na čelu G. Juro Tkalcich iz Zagreba.

— V. mladinsko muzikalno predavanje se vrši v nedeljo dne 27. okt. ob 11. dop. v Filharmonični dvorani. Spored nosi naslov »Balada in melodram«. Izvajata ga gđc. Zdenka Zikova in g. Ivan Levar, člana Narodnega gledališča v Ljubljani ter komorni ženski zbor, sestavljen iz članic opernega zbora. Uvodno besedo govori skladatelj Emil Adamič. Sporedi se dobivajo v Matični knjižarni in so na razpolago le mladini srednjih in strokovnih šol, članom učiteljskih zborov pa proti pravilni osebnosti izkaznici.

— Koncert Glasbene Matice: »Stabat Mater«. (Konec.) Kakor vsem svojim delom, naj bodo to najmanjša ali najobsebnjša, je Dvojak tudi »Stabat Mater« vdičil svojo umetniško osebnost. Vendar pa v vseh svojih odstavkih »Stabat Mater« ni enako silna. Spominjam se njenega prvega izvajanja, ki sem jih poslušal kot mladi študent. Menda je to bilo v stari redutni dvorani, tega se ne spominjam točno, pač pa mi je danes v ušesih zveni basovski motiv tretjega dela »Eja mater«, sedme točke, zibajoči se ritmi, nekoliko še ženski zbor angelov z basistovskim solom in spomin na nekaj silno krepkega v zadnjem delu. Iz tega sklepam da so, vsaj zame, to najmočnejše točke celega dela. Enako, sicer nekoliko bledeje, so učinkovale iste točke tudi pri tem drugem poslušanju name in kakor se mi zdi, tudi na mnoge druge. Jasno je, da so naši žlici, zlasti sedaj po silnih pretresih vojne, s celim arzenalom novodobnih glasbenih izrazov natrpane posvete muzike prenaselili, za to Dvojakovo iskreno pobožno in v zaokroženih formah podano delo več ali manj otopleli. Krivdo torej, da nas »Stabat Mater« ni do globokega entuzijazma razgrela, moramo vzeti v prvi vrsti nase. Na vsak način pa bo kompozicija, ki je polna čistih krasot v primeren obliki, n. pr. v poltemni cerkvi, kjer se duh oprosti vseh posrantskih vplivov, gotovo globlje segla v srce. Poleg vsega pa bi moral biti pri latinskem besedilu natipen slovenski prevod, da bi večina poslušalcev mogla prodrati v vsebino pobožne molitve in mogla slediti komponistovemu tolmačenju teksta. Tu je iskati nemali del krivde na bledejšem interesu publike. Pevski zbor Glasbene Matice je delo imel nastudirano v nekoliko tednih, vendar mi ne morem očitati površnosti pri izvajanju. Stori je ponajveč vse, kar so njegovi učitelji od njega zahtevali. »Stabat Mater« so pa vadili z zborom trije gospodje in prav gotovo je težko, pa bodisi najzjutraj sim pevcev, brez inertičnih zadržkov prehajati iz rok v roke. Čutili smo iz izvajanja Hubadovo šolo, njegove individualne zagon, njegovo voljo, ki se je borila semtertam z voljo dr. Cerina. Ta prav gotovo ni imel lahko dela z uveljavljanjem lastnih želj. Marsikateri drugi zborovodja bi skoro tik pred nastopom sodelovanje odklonil. Dr. Cerinu sicer radi očitajo hladnost, breztemperamentnost, metromonsko natančnost, vendar pa ravno sedaj, v tem kratkem času, ki ga je še imel na razpolago pri pevskem zboru, ne bi tudi marsikateri drugi mogel vanj vdičiti bogvekoliko lastnega živega ognja. Zbor je bil vsled treh šol zbežan, kar se je odražalo na dinamični liniji. Pač pa bi smel svoj orkester, ki ga je imel vse čas v roki, razpaliti ali vsaj močnejše ogreti. Pogrešal sem blagodejnih žarkov, tople iskrenosti, prepričevalne velikosti Dvojakovega genija, ki je vse to položil v vsa svoja dela. Teknično pa moram orkester le hvaliti. Nekatere pege v celoti skupne igre, ki so jih omenili drugi ocenjevalci, pač ne pridejo v poštev pri tako ogromnem delu. To se dogaja pri najelitnejših svetovnih orkestrih. Če se pa že govori o tem, se govori iz oče v oči. — Izmed solistov gre prvenstvo G. Betetu. Svojo partijo je odpel krasno. Vzor-pevec je in naj bi bil zrcalo vsem, ki hodijo z njim trnjevo pot. Njemu leži enako koncert, oratorij, kakor opera. In to vendar ni lahko. Izrazit dramati, operni pevec se premisli dvakrat, predno poje oratorijski slog. V petju ostalih treh solistov se je čutila nekaka nemirnost, neuravnovesenost glasov, ki je na opernem odru čisto naravna, v oratoriju pa poslušalca nekoliko bega. G. Simenc rad uporablja semtertam malce preveč nosnega nastavka, izgovarja nekatere »e« previsoko, a je v ostalem pel z iskrenim čutom. Isto tako gđca Zikova, ki se po počut na odru najboljše, G. Borova se je dala opustiti vsled indispozicije, vendar pa lahko rečemo, da je zlasti njena globoka prsna lega vledramatična in izredno široka. Različne

barve vseh štirih glasov, ker moralo biti brezosebne v oratoriju, pa niso izločile na pr. v kvartetu pri poslušalcih one naslade, ki jo čutijo pri petju štirih koncertnih pevcev, ki so se barveno in duševno zjili drug v drugega. Za homogeno enodušnost kvartetnega petja je treba val, mnogo val. Kje pa naj naši štirje solisti, do grla zaposleni z opernim igranjem, vzemo še za to potrebni čas? — Vsi: zbor, solisti, orkester in direktor so posvečili »Stabat Mater« počteno, ambiciozno vso svojo najboljšo voljo.

Sokolstvo.

LJUBLJANSKI SOKOL (Občni zbor.)

Naše matično sokolsko društvo Sokol Ljubljana je imelo včeraj dopoldne svoj 61. redni občni zbor. Pri obični udeležbi članov in članic je otvoril zborovanje podstarosta br. Bogumil Kajzelj, ki je pozdravil navzoče je prečital pismo staroste br. dr. Viktorja Murnika, v katerem leta motivira svojo odsotnost in naproša podstarosta, naj mesto njega vodi občni zbor. V svojem ovtoritvenem nagovoru je podstarosta br. Kajzelj na kratko omenil uspehe in sadove društvenega delovanja v preteklem letu, ki je bilo za sokolsko gibanje posebnega pomena, ker je Sokol Ljubljana slavil svojo 60 letnico in 30 letnico društvenega delovanja svojega dolgoletnega staroste in enega najzaslužnejših sokolskih delavcev br. dr. V. Murnika. Poleg teh dveh pomembnih dogodkov, čijih primerni proslavi je društvo posvetilo vse svoje moči, pa se je njegovo delovanje razvijalo in uveljavljalo tudi na drugih poljih sokolskega gibanja. Dasi v težkih gmoitnih in socijalnih razmerah, ki osobito v povoj. času tako izdatno vplivajo na vsako društveno delo, se lahko Sokol Ljubljana ob zaključku 61. leta svojega obstoja vendar s ponosom ozira nazaj in zabeleži v marsikaterem oziru lepe uspehe. Nekaj pa je, kar greni radostno razpoloženje pri pogledu na uspešno dovršeno 61. leto in kar vzbuja bolest v sokolskih srcih. Neizprosna smrt je v zadnjem času posegla v sokolske vrste in iztrgala več odličnih članov, čijih izguba je težko prizadekla ne samo društvo kot tako, marveč sokolstvo sploh. Govornik omenja dolgoletnega člana in bivšega starosta dr. Ivana Tavčarja, ki je 19. febr. 1923 za vedno zatnil svoje blage oči. Smrt je ugrabila tudi zaslužne člane prof. Maksa Pletersnika, sivoletnega starčka-Sokola Frana Ravnharja, predsednika ruskega odseka Sokola Ljubljana Vladimira Nečajeva, bivšega odbornika in člana vadičskega zbora br. Ivana Webra in dr. Navzoči so vstali in počastili spomin umrlih članov z velikim: Slava jim.

Nato je občni zbor prešel na dnevni red, ki je obsegal naslednje točke: 1. Poročilo tajnika: a. poslovanje 1922/23 (referent tajnik br. Ahčin); 2. Poročilo blagajnika (ref. br. Biber); 3. Poročilo pregledovalcev računov; 4. Poročilo o proračunu za leto 1924 (ref. br. Biber); 5. Poročilo prosvetnega odseka (ref. br. Mejak); 6. Poročilo podnačelnika (ref. br. Vrhovec) in načelnice (ref. s. Skalarjeva); 7. Poročilo statističnega odseka (ref. br. Milosta); 8. Poročilo »Jezdnega odseka« (ref. br. Sterleček); 9. Volitve staroste, podstaroste, načelnika in ostalega odbora in 10. Raznorošili.

Iz poročila, ki ga je podal tajnik br. Ahčin, postane jasno, da sta tvorila glavni predmet v lanskem upravnem delu dva velika dogodka — proslava 60 letnice Sokola Ljubljana in 30 letnice dolgoletnega starost br. dr. V. Murnika. Oba jubileja je društvo proslavilo spontano in po svojih najboljših močeh. Na Vidovdan je priredilo društvo na svojem letnem telovadišču jubilejno javno telovadbo, ki je dokazala, da je njegovo delovanje vsestransko in smoteno v smislu sokolske ideje. Ne glede na nekatera notranja nesoglasja v odboru je bil ves program proslave 60 letnice izvršen tako dostojno, kakor zahteva sloves in poslanstva matičnega društva. Vsem, ki so bili navzoči pri posamičnih točkah proslave, je gotovo še v živem spominu krasno uspeša akademija, slavnostni občni zbor, izpredel in pozdravni večer, ki so po svojem sijaju gotovo nadkriljevali proslavo petdesetletnice. Glavna zasluga za tako sijočno uspešno proslavo gre v prvi vrsti starosti br. dr. V. Murniku, ki je do malega vse točke obširnega programa pravil sam in tudi osebo vodil akademije, za kar mu gre iskrena zahvala. Hvala ležna mora biti društvu tudi vsem ostalim članom in prijateljem sokolstva, ki so s svojim požrtvovalnim delom pripomogli, da se je proslava izvršila tako dostojno.

Pomanjkanje primernih prostorov, v katerih bi se moglo društvo razmahniti uspešnejše, postaja od dne do dne občutnejše, kajti društvo je v Narodnem domu gost, ki ga žal ne upoštevajo tako, kakor bi bilo želeli. Ta nedostatek je že davno rodil željo po osamosvojitvi. Nabiranje stavbnega sklada je bilo posledica te težnje. V letošnjem letu se je v ta namen ustanovilo izven društva, toda po njegovi inicijativi društvo »Sokolski dom«, ki ima nalogo postaviti lastni krov. V ostalem je društvo posvečalo veliko pozornost okrepitvi svojih financ. Brez prireditve, ki so imele precejšen gmoitni uspeh, bi moral Sokol Ljubljana že davno zapreti svoje telovadnice. Med prireditvami gospodarskega pomena je omeniti društveno moškerado, Mklavčev večer in Silvestrov večer.

Tajnikovo poročilo omenja poleg že navedenih še umrle člane: V. Blumauerja, Josipa Polaka, Ivana Zamliana, Janka Jagodica, Gašperja Lunda, Alojzja Lenčca, Josipa Perdana in Frana Langa ter konča s pozivom naj vsi člani brez razlike po svojih najboljših močeh delajo za napredek in pro-

a prav globoko rd trca jim ni šla. Da se je r. vski zbor po tako dolgem času, ki je bil ves posvečen kulturi domače glasbe, lotil večje stvari in riskiral nezanesljiv finančni uspeh, to mu je pa šteti v posebno zaslug. Če tedaj »Stabat Mater« ni prebila naše srčne ledena skorje, krivi so več ali manj vsi, v prvi vrsti in največji meri pa ml. poslušalci sami, ki v svoji osebnosti in brezobzirnosti nismo klicali s solistom: »Fac, ut ardeat cor meum!« — Č.

speh društva. To delo naj smatra vsak za svojo prvo dolžnost. Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem.

Iz blagajnikovega poročila sledi, da je imelo društvo v lanskim poslovanju dobi 112.867 Din 25 p. dohodkov in 94.042 Din 89 para izdatkov. Preostanek znaša torej 18.824 Din 36 p. Celokupni denarni promet je znašal 660.073 Din 74 p., kar dokazuje, da je bilo gospodarstvo in finančno delovanje društva zelo živahno. Stanje društvene blagajne k 1. V. 1923 je izraženo v 44.280 Din 54 p. k 31. XII. 1923 pa v 63.104 Din 90 p. Občni zbor je odobril blagajnikovo poročilo brez ugovora.

Ker pregledovalca računov nista bila navzoča, se je občni zbor zadovoljil z izjavo perdsedujočega podstaroste, da so blagajniške knjige na razpolago in da je pregled računov ugotovil pravilno poslovanje blagajnika, kar potrjujejo podpisi obeh pregledovalcev.

Blagajnik br. Biber je nato podal poročilo o proračunu za l. 1924. Predvideni izdatki znašajo Din 84.000, dohodki pa Din 66.000. Primanjkljaj bi znašal torej Din 18.000. Ta primanjkljaj bi se kril z nepredvidenimi dohodki, v slučaju potrebe pa bi odbor segel tudi po stavbnem skladu. Referent predlaga, naj občni zbor dovolj v bodoče obvezno plačevanje saveza in župne članarine ter odobri stališče odbora, ki bo moral v slučaju nepredvidenih izdatkov za novo telovadnico načeti stavbeni sklad. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta. Tudi proračun za prihodnje leto je občni zbor odobril brez ugovora.

Sledilo je poročilo prosvetnega odseka, ki ga je vodil od lanskega občnega zbora br. Mejak. Delovni program tega odseka je dosegal v glavnem sledeče točke: 1. predavanje večjega stila, dostopna vsemu članstvu; 2. nagovori pred zbranimi vrstami v telovadnici; 3. prirejanje skupnih izletov v bližino okolice Ljubljane; 4. ustanovitev društvenega pevskega zbora in 5. agitacija za pridobivanje naročnikov sokolskemu glasniku. Predavani večjega stila je bilo troje in sicer: br. Gangl »O sokolski ideji«, br. Vařaeha »O čeških legijah v Rusiji« in br. Bař »O zaroti Zrinjskega in Frankopana« ob priliki obletnice njune smrti. Prvega predavanja se je udeležilo ca 60, drugega 70 in tretjega 40 bratov in sester. Med udeleženci so bili večinoma starejši člani. Nagovori so bili daljši 4 in krajši 18. Med daljšimi je omenil »30 letno sokolsko delovanje br. dr. Murnika«, »Sokolstvo za zadržane pravice podarmiljenih bratov«, »5 letnica našega ujedinjenja« in »50 letnica rojstva br. Gangla«. Krajši nagovori se nanašajo na zgodovino in organizacijo Sokolstva, vztraje se na navodila JSS. Izlet se je vršil samo na Katarino. Pevskega zbora ni bilo mogoče ustanoviti iz tehničnih razlogov. Ob priliki dr. Murnikovega jubileja je sodeloval pevski odsek skad. društva »Triglava«. Prosvetni odsek ni mogel doseči popolnega uspeha zato, kar je bil njegov predsednik več mesecev odsoten. Referent zaključuje svoje poročilo z željo, da bi novizvoljeni predsednik vodil prosvetni odsek z velikim uspehom.

Iz poročila br. Milosta o delovni statističnega odseka je razvidno, da je število članov Sokola Ljubljana radio v lanskem letu za 503, kar je posledica tendence za tem, da se sokolske vrste očisti. To sicer slabi Sokolstvo številčno, zato pa ga krepi kvalitativno, kajti po volji je bilo opaziti pritok novih članov, ki pa niso vedno odgovarjali sokolski ideji.

Poročilo podnačelnika br. Vrhovec navaja številne javne telovadbe in druge prireditve, pri katerih so sodelovali članstvo Sokola Ljubljana tako v mestu, kakor na deželi. Povprečni skupni obisk telovadbe na mesec je znašal 578 članov in 282 članic, pri moškem naraščanju 396, pri ženskem 335, pri moški dec 769 in pri ženski 307. Telovadnih dni so imeli skupno člani 119, članice 93, moški naraščaj 81 ženski 92, moška deca 72, ženska 90. Kot povprečni obisk na telovadni dan izkazuje člani 45, članice 36, moški naraščaj 50, ženska 44, moška deca 54 in ženske 44. Vodstvo moškega naraščaja je imel br. V. Cerne, moško dečo so vodili br. Kajzelj, Kostnapel in Ahčin. Br. načelnik inž. Perko se je rudi, da poglobi medsebojne družabne stike z izleti v naravo, da vzbudi na ta način zanimanje in zmisel za lepoto naših krajev in čur vzajemnosti pri članstvu. Žal, da je ostalo samo pri izletu na sv. Katarino. Vodnik naraščaja br. Cerne je priredil z naraščajniki telovadno turnejo v Slatino, na Bled in na Sušak. Sredi posivne dobe je nankart nastopila načelnikova kriza, ker je inž. Perko odstopil. To je bila obnova kriza v vadičskem zboru in v društvu sploh in to zadevo je terja v interesu društva in Sokolstva sploh čim prej urediti.

Poročilo o ženskem odki ki je podala načelnica s. Elza Skalarjeva. Prednjačji zbor je imel v preteklem letu vsak mesec redno sejo, kateri je prisostvoval kot zastop. moškega prednj. zbora dr. br. Murnik. Br. starosta je sial odseku vedno ob strani, zaskar mu re iskna živahla. Telovadbo žensk naraščaja je vodila v januarju s. Trdinova, po njenem odhodu pa s. Cotmanova. Končno je pre-

vzela stalno vodstvo s. Burgarjeva. Starejšo vrsto je vodila s. Ahčinova. Ženski odsek se je udeležil mnogih javnih prireditvev, akademij in izletov. Za svojspešni razvoj in napredek se ima odsek zahvaliti v prvi vrsti starosti br. dr. Murniku, po čigar navodilih in smernicah hoče odsek nadaljevati svoje delovanje.

O jezdnem odseku je poročal br. Sterleček r. Glavna ovira v delovanju odseka je bilo pomanjkanje konj, kajti ministrstvo je zabranilo vsako vporabo vojaških konj. Kljub temu šteje odsek 151 članov. Imel je 12 sej in 2 sestanka. Javnih nastopov na konjih je bilo 11. K raznim prireditvam je poslal odsek večje število članov, na konjih in sicer od 7—42. Izpise je položilo pred 5 člansko komisijo 46 bratov, od teh 22 z odliko. Vsak član dobi potrdilo o prestatnem izpitu, brez katerega se ne more udeležiti nobenega javnega nastopa. Jezdilo je 46 bratov 820 ur.

Pred volitvami se je razvila živahna debata, ki so je udeležili br. dr. Svigelj, dr. Windischer in dr. Kambič. Dr. Svigelj je naglašal nenvenitve zasluge, ki si jih je pridobil za Sokolstvo starosta dr. Murnik in opozoril zbrano članstvo, naj volitvah v polni meri upošteva delovanje tega odličnega sokolskega delavca, ki je ustanovil društvo, bil dolga leta njegov starosta in po svojih zaslugah za sokolsko stvar zaslovel ne samo v naši ožji domovini, nego po vsem sovanskem sokolskem svetu. Br. dr. Kambič je poasnjl razmerje in motive nesoglasja v telovadnici, nakar je br. dr. Windischer v stvarnih izjavahjujnih poudarjal, da v predmetnem slučaju ne gre za malenkostne interne zadeve, ki ne smejo odločevati, kadar so na dnevnem redu obče sokolski interesi in da je treba pri volitvah staroste imeti pred očmi dejstvo, da dr. Murnik po svojem dosežanem neumornem in požrtvovalnem delovanju za sokolsko stvar po vsej pravici zasluži častno ime sokolskega evangelista in apostola. Nato so se vršile volitve, ki so dale te-le rezultate: kot kandidata za starosta sta dobila dr. V. Murnik 102 in br. Kajzelj 98 glasov. Podstarosta br. Kajzelj (100) in inž. Poženeč (100), načelnik inž. N. Perko (101), vakantno (97), načelnica ženskega odseka s. Skalarjeva (200). Odborniki: dr. Hadžić (200), Knez Saša (200), L. Strauss (200), F. Ahčin (200), s. Možinova (200), J. Rus (199), P. Skalar (199), s. Podburškova (186), J. Mainar (102), dr. Kambič (102), M. Babšek (102), S. Simončič (102), G. Pehani (102), J. Burger (102), J. Deu (101) in L. Franke (101). Namestniki: dr. J. Demšar (200), B. Jaklič (199), s. Cotmanova (178) in M. Korenti ml. (102); pregledovalca računov, F. Barle (100) in V. Fink (100).

— Zagrebški Sokol v Beogradu. Kakor smo poročali, je zagrebški Sokol 15. t. m. posetil Beograd in priredil v gledališču slavnostno akademijo. Na čast zagrebškimi Sokolom so priredili v »Imperijalu« kosilo, katerega so se med drugimi udeležili minister socijalne politike dr. Peleš, minister prosvete Trifunović ter predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Goste je v imenu beogradske občine pozdravil Nikola Besarabić, v imenu Sokolstva Pera Lazarević, v imenu vl. le pa minister prosvete Trifunović, v imenu zagrebških Sokolov se je zahvalil Dušan Bogunović. Vrsto napitnice sta zaključila Ljuba Jovanović in minister socijalne politike, dr. Peleš. Zvečer so imeli zagrebški in beogradski Sokoli skupni sestanek v sokolski telovadnici. Iz Beograda so odpotovali zvečer 19. t. m.

Pravni vestnik.

Kulturne zablude v pravnem življenju.

(Predavanje gosp. univ. prof. dr. Dolence v »Soci«.)

V ciklu predavanj, ki jih prireja društvo »Soci«, je v soboto dne 19. januarja predaval g. univ. prof. dr. M. Dolence v habito polni dvorani »Pri levu« o »kulturnih zabudah v pravnem življenju«. Predavatelj je ugodoma opisal nastanek pravnega reda od nepisanih običajev do pisanih zakonov. S pisanimi zakoni se začneja zgodovina cloveškega prava. S tem se začneja zgodovinska funkcija prava: varstvo in vzdrževanje kulture. Pravno življenje cloveškega rodu lahko pomeni nekako kristalizacijo socijalne kulture poednih dob. Kadar pa primerjamo pojave pravnega življenja iz prejšnjih dob s pojmi in čustvi sedanjega našega človeka in humanitete, trčimo na — kulturne zablude. Pri zabudahle vrste moramo ločiti zablude, ki izhajajo iz kakovosti vsakodnevne kulture in pa zablude, ki jih rodni cloveška slabost in za katere ni odgovorna doba kot taka, ali pa njena kultura. N. pr. je za cloveke, ki so jih izvrševali nemški kolonisti v Centralni Afriki (odsekane rok, poži vsi itd.) odgovoren vsak posameznik, ne pa naša kultura. To so zablude zločinskih ljudi, ne pa stvarne zablude naše kulture. Najstarejši zakonski spomenik je Hamurabjeva zbirka zakonov. Nastala je nek. 3000 let pred Kr. r. Ta zakonik vsebuje sila pester pravne misli. N. pr. odreja smrtno kazen za odirube, ki svojih ovadov pred sodiščem ne morejo dokazati, enako smrt določa za cerkvene rop in za mnogoterne druge tatvine. Tako določbe proti častikraji in tatvini niso za blode, pač pa, ako se flagrantni prelom klonске zvestobe kaznuje s potopom moža in žene. Vestalka, ki vstopi v svetišče, so zažge, gospodar sme za dolg prodati svojo ženo, sina ali hčer. Zakonik govori o mnogozestvu, o kupovanju žene, o glavnih in posrtraskih ženah. Če sin greši z lastno materjo, naj se ga sežge. Če sin očeta udari, se mu odreže oboje roki. Če suženj udari prostega cloveka po licu, mu odreže uho. Če kdo udari nosečo žensko, da nastane splav, plača 10 denarjev, če pa ženska vsled tega umre, naj se usmrti storilecvo — hčerko. Keliko nepojmljivih okrutnosti stoji poleg mnogih očito slepih predpisov.

(Dalje prih.)

Gospodarstvo.

PRIMER SPLOSNE INDUSTRIJE Z DOMAČO.

Na podlagi dela g. M. Saviča: Naša industrija i zanati, Sarajevo 1922. (Konec.)

KEMIČNA INDUSTRIJA.

Procesi razviti je naša kemična industrija.

Barve iz domače in tuje surovine in sicer celo za izvoz proizvajamo v Slov. v 6, v Hrv. Slav. v 5, v Srbiji v 1 tovarni. Zelo omejeno število farmanotičnih izdelkov fabriciramo v Hrv. Slav., Vojvodini in Srbiji v po 1 podjetju. Skoraj vse produkte te vrste uvažamo.

Priručev in lakov izdelujemo skoraj dovolj za domačo porabo v Slov. v 2, v Hrv. Slav. v 1, v Vojvodini v 2, v Srbiji v 1 podjetju.

Etar proizvajamo v 1 podjetju (tako) v Zagrebu.

Z izdeljavo kozmetičnih produktov se bavi industrijsko 1 podjetje v Slov. sicer pa mnogo lekarnarjev v celi zemlji. Vendar je uvoz jako visok.

Umetna gnojila izdeluje v Hrv. Slav. 2, v Slov. 2, v Dalm. 2, v Vojvod. 1 podjetje.

Smodnik in druge eksplozivne proizvajajo po 1 podjetje v Hrv. Slav. in v Srbiji.

Produkte za strugarje proizvajamo tudi za izvoz v Slov. v 6, v Hrv. Slav. v 2 podjetjih.

Oglikove kisline proizvajamo v Vojvod. v 1 in v Bosni v 1 tovarni, kislina v Slov., Bosni in Hrv. Slav. v po 1 podjetju.

Zveplene kisline, bolne kisline in glauberjeve soli izdelujemo v Slov. v 3, v Hrv. Slav. v 2, v Vojvod. v 1 tovarni. Preostala jih za izvoz.

V Bosni imamo 1 tovarno za sodo, za natrikobenat in natri. hidrat, ki izdeluje za obsežen izvoz.

Masti za čevlje, za mazanje soli, druga tehnična mazila izdeluje 9 podjetij v Hrv. Slav., 4 v Srbiji, 2 v Slov., črnilo 1 v Hrv. Slav.

Karbid izdelujemo v 1 podjetju v Bosni, 2 v Dalmaciji (Omiš, Dugi Rat) ter v 1 v Slov. (Ruše).

Ferrosilicij, feromanganilicij, klorovo apno, natrijevohidrat, tribloretilen, tetrahorotan izdeluje jedna tovarna v Bosni; kalcijev cijanid 1 v Slov.

STEKLARSKA INDUSTRIJA.

Nezadostno razvita je tudi naša steklarska industrija. Steklo za okna izdeluje 1 tovarna v Hrv. Slav. (Darugar) iz domače surovine, a v popolnoma nezadostni meri za domačo porabo.

Čaše in steklenice in samo v najprimitivnejših formah izdelujejo tri steklarne v Slov. in 1 v Srbiji.

Za ogledala imamo v Srbiji, Vojvod., Slov. in Dalmaciji po 1 tovarno v Hrv. Slav. 2. Uvažamo mnogo.

Nimamo še industrije za steklene cevi, močnejše steklene ploče, za vaze, za steklene posode, za žično steklo, za fotografske ploče, za stekla za ure, za emajlirano blago itd.

DRUGE INDUSTRIJE.

Orožarska industrija je zastopana samo s drž. arsenalom v Kragujevcu, kjer izdelujejo vojaške puške in topove z puškarno v Kranju in smodničarstvo v Kamniku in Kragujevcu ter tovarno eksplozivov »Titanit« v Karlovcu.

Moderna prometna industrija, ki je v severnih in zapadnih delih razvita do jako visoke stopnje, je skoraj nezastopana pri nas.

Državne železniške popravilnice in delavnice v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Srbskih Maravcih, Osijeku, Subotici, Sarajevu, Beogradu, Nišu in Kragujevcu popravljajo lokomotive in vagonne; istotako privatne tovarne Brod, Subotica in Smederevo. Manjše ladje in parobrode popravljamo v Kraljeviču in Splitu. Avtomobile popravljamo v več delavnicah. Kolesa (bicikle) izdeluje 1 podjetje v Sloveniji. Aeroplane je počela izdelovati državna tovarna v Novem Sadu. Žel. signale in mostove izdeluje tovarna v Smederevu.

Fabrikacija strojev za lokomotive, koles, osi, zavor, pufere, osne kovine, parobrod, strojev, avtomobilov, pontonov, šlepov itd. manjka še popolnoma.

Elektr. industr. tiči še v povojih. Do sedaj imamo v Hrv. Slav. 2 podjetja za fabrikacijo elektr. dinamo motorjev, ter 1 v Subotici. Elektr. baterije izdeluje 1 podjetje v Zagrebu, žarulice 1 v Vojvodini ter eno v Slov. Vse druge panoge, kakor tele. in telef. aparati, prestikali, kabli, svetilke, husti in dr. manjkajo popolnoma.

Seže v začetku stoji naša grafična industrija.

Industrija ur ne obstoja, istotako ne industr. igrač, optičnih in fizikalnih instrumentov; od godal proizvajamo samo v Slov. v 1 podjetju gosli ter v 2 orgle.

OBRTNIŠKO ZBOROVANJE V CELJU.

Celje, 18. jan. 1924.

V četrtek 17. januarja zvečer je bilo v restavracijskih prostorih celjskega Narodnega doma veliko zborovanje pridobitnih slojev, sklicano od »Občeslovenskega obrtniškega društva v Celju«. Zborovanja se je udeležilo veliko obrtnikov iz Celja, celjske okolice in nekaterih krajev v bližini Celja. Zborovanju so prisostvovali tudi zdravniki bolniških blagajin. Predsednik Občeslovenskega obrtniškega društva v Celju g. Ivan Rebek je zborovanje otvoril ter pozdravil navzoče. Po dal je nato referat o izgledih obrtniškega za bodočnost. V svojem govoru je povdarjal, da boča obrtniki pošteno živeti, ne

Zborovanje slovenskih zdravnikov.

Vprašanje znanstvenega in oficijelnega glasila. — Zaščita dece in zavarovanje delavcev. — Ljudska predavanja iz medicine. — Konflikt z bolniško blagajno.

Ljubljana, 21. januarja.

Slovenski zdravniki so se večeraj v nedeljo 20. tm. sestali na zborovanju. Na katerih so razpravljali mestoma specifično stanovska vprašanja, tako ureditev službenega razmerja in položaja zdravnikov bolniške blagajne, kakor tudi pravnika znanstvenega napredka in popularizacije medicinske vede med širokimi ljudskimi masami.

Zdravniki okrajnih bolniških blagajin oziroma zdravniški pri OUDZ so imeli ob 11. dopoldne v srebrni dvorani »Uniona« sestanek, na katerem so razpravljali gnotno razmerje do zavarovalnice delavcev, vprašanje honorarja in diet, kakor tudi zelo važno in aktualno vprašanje o sodelovanju in odločevanju zdravnikov na vodilnem mestu Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Debata je bila zelo zanimiva.

Popoldne pred občinim zborom »Slovenskega zdravniškega društva« v zborni dvorani univerze je pod predsedstvom g. dr. De Franceschi-ja »Pokojsniški sklad zdravniškega društva« odobril na podlagi poročila blagajnika dr. Decan-ja računski izkaz za leto 1923 ter sprejel za 1. 1924 proračun, ki izkazuje 20.500 Din dohodkov in stroškov 8500 Din, tedaj 12.000 prebitka. Sklenjeno je bilo, da se ima društvena članarina 100 Dn vplačevati vsako leto do konca februarja. Blagajnik je podal tudi kratek pregled o stanju imovine pokojniškega sklada.

Predsednik »Slovenskega zdravniškega društva« dr. Tone Jamar je za tem ob 15.30 otvoril občin družbeni zbor, ki se ga je udeležilo 28 zdravnikov, številna je bila udeležba z deleže. Zboru sta prisostvovala tudi urednik zagrebškega »Ljudskega Glasila« dr. Jelovšek in delegat Hrvatskega zdravniškega društva dr. Božić. Zdravniško zbornico za Slovenijo je zastopal predsednik dr. Vinko Gregorič. Predsednik je v kratkih črtah navajal delovanje in poslovanje društva v raznih važnih sporih, tako v konfliktu z zavarovalnicami, kakor tudi razmah znanstvenega dela v društvu, ko so se začela pod vodstvom dr. E. Slajmerja prijeti strokovna znanstvena predavanja in demonstracije. Kljub temu, da je zdravniška zbornica prevzela zastopstvo stanovskih interesov, ima društvo še vedno nalogo, da čuva zdravniške gnote in socijalne interese, vendar je sedaj ena glavnih društvenih nalog, da se posveti znanstvenemu delu, da organizira strokovna znanstvena predavanja in da prične s poljubnimi znanstvenimi predavanji za širše občinstvo. Lansko leto je bilo 20 strokovnih predavanj, nekatera s parv dobrim uspehom, zanimanje zanje pa v Ljubljani še ni veliko, kljub temu, da je tu nad 80 zdravnikov. Zadnji čas je društvo skupno s »Pravnikom« priredilo za pravniške predavanja, ki so bila prav dobro obiskana.

Po odobrenju poročila tajnika dr. Trtnika in blagajnika dr. Blumauerja se je razvila zelo živahna, nad poldrugo uro trajajoča debata o »Oficijelnemu glasilu slovenskega zdravniškega društva«. Dosedaj je bil zagrebški »Ljudski Vestnik« oficijelno glasilo.

Po izmenjavi mnenj, ki so jih iznesli dr. Gosli, dr. Ambrožič, dr. De Franceschi, dr. Božić, dr. Zolotar, dr. Serko, dr. Vinko Gregorič, dr. Tavačar in dr. Jelovšek glede izdaje »Uradnega glasila zdravniške zbornice« in društvenega glasila »L. Vestnik« s finančne, redakcijsko tehnične, redakcijsko-znanstvene strani, je bil sprejet predlog dr. M. Ambrožiča, da se »Ljudski Vestnik« je nadalje obrni kot oficijelno društveno glasilo in da se sporazumno izvede reorganizacija znanstvenega dela. Od slovenske strani, prof. dr. Serko, se je zlasti kritizirala redakcijska stran lista ter se je zahtevala reorganizacija z znanstvenega vidika.

ZAŠČITA DECE IN ZAVAROVANJE DELAVCEV.

Dr. M. Ambrožič je predložil nato protestno resolucijo proti odločitvi skupščinske večine, da se imajo po akciji ministristva za socijalno politiko ustanove tega ministristva porazdeliti med nedoklicana druga ministristva, tako zavarovanje delavcev ministristva trgovine in socijalno-higijenska zaščita dece ministristva prosvete. Vsi delavci posledic, ki bi jih ta rešitev imela za narodno zdravje, Slovensko zdravniško društvo dviga svarilen protest. Ministristvo prosvete ni poklicano za strokovno socijalno-higijensko zaščito dece, ker ima svoj delokrog na polju vzgojne zaščite. Zavarovanje delavcev je eminentno socijalno-zdravstveno značaja ter kot tako spada pod ministristvo za narodno zdravje. Resolucija predlaga, da se oddelek za zaščito dece in oddelek za zavarovanje delavcev po likvidaciji ministristva za socijalno politiko priključita ministristvu za narodno zdravje.

POLJUDNA PREDAVANJA.

Dr. M. Ambrožič je dalje predlagal resolucijo, s katero se poziva vsi državni častniki, naj se z živčevje vnašajo povsod poljudna zdravstvena predavanja. Spominja jih, da je poljudno razlaganje zdravniške vede dolžnost društva. Kot norma v tem društvu enot se smatra, naj ima vsak član vsaj šest predavanj. Snov pred vsem iz higijene. Ker nudi zdravstveni osek za Slovenijo vsem zdravnikom strokovni material in dejstva

so pomoč v svrhu zdravstvene propagande in higijenskih predavanj, nalaga občin zbor odbor, da stopi v dogovor glede te predavanj in tesnejšega sodelovanja z zdravstvenim odeskom.

ZDRAVNIKI IN OUZD.

Dr. Pintar je z ozirom na konflikt zdravnikov z okrajnim uardom za zavarovanje delavcev v Splitu in Beogradu predlagal kartko ersolucijo:

Slovensko zdravniško društvo smatra

za neobhodno potrebno, da so poleg delegatov delodajalcev in delojemalcev v upravi Osrednjega urada in okrajnih uradov za zavarovanje delavcev zastopani tudi zdravniki in to potomo svoje zbornice. Odbor Slov. zdrav. društva naj zaprosi zbornico za takojšnji pričetek akcije v tem smislu.

Volitve novega odbora so bile preložene in se imajo izvršiti na bodočem letnem občin zboru.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 21. januarja 1924.

Strmimo in protestiramo!

V soboto smo že javili vest, da hoče ta minister financ in trgovine uvesti znova protidraginsko akcijo v naši državi na tak način, da bi zopet pričelo sistematično preganjanje naše trgovine, industrije in obrta po posebnem draginskem zakonu. Na tak način hoče torej sedaj naša vlada pomagati našemu izmučenemu uradništvu iz strašnega gnotnega položaja. Ne moremo si misliti, da je resno vzeti napovedano državno akcijo. Uradniki hoče vlada pomagati s protidraginskimi zakoni! V tej rastoči bedi, ob tem stradanju uradniškega stanu, ki je v novi državi napotrebnejši upravni faktor, naj bo pobijanje dragine po sestradanih birčih, pandurjih in lačnih policajih našemu uradništvu nadomestilo za neobhodno potrebno, času primerno povijanje rednih službenih dohodkov? To je v resnici zasmehovanje uradništva in si morejo tako »pomoci« našemu uradništvu zamisliti samo ljudje, ki vidijo v uradništvu brezpravni faktor in zastopajo glede uradnikov zaničljivo mnenje, da so to sami pisarji, ki se itak lahko okoristijo s svojim položajem! Protestiramo proti takemu novemu omalovaževanju naših zaslužnih uradnikov. Naši trgovci in obrtniki, industrija, hišni posestniki niso krivi slabega položaja državnih uradnikov. Gospodarski krogi so do duše prepričani o neodložni potrebi pravičnega in izdatnega povijanja uradnih prejemkov ter so na svojih shodih in v svojih glasilih vedno odločno zahtevali takojšnje izboljšanje uradniškega položaja. Pobijanje dragine s sodišč in policaji je že doživelo sijajno blamažo in celo komunisti so se rogali takemu zatiranju dragine. Sedaj naj se pa tega draginskega Lazarja zopet pokliče v življenje, da bo nasitil in oblekel lačne in strgane uradnike. To se v resnici pravi dajati kamen v roko tistemu, ki gladen prosi kruha! Kakor je za uradnika napovedana akcija poniževalna in ga hujska ravno proti tistim krogom, ki glasno zahtevajo izboljšanje plač za državnega uradnika, tako je taka protidraginska akcija naravnost žalitev za trgovski in obrtni stan, ki sam preživlja prav sedaj težke in skrbne polne dneve spričo strašne dragine denarja, trgeda pomanjkanja kredita in ogromnih davkov. Prav sedaj, ko je nastopil kritičen zastoj v vsem gospodarskem življenju, ko je celo pri nas že preveč vagonov in stoji lokomotive, ob času, ko se opasno množe konkurzi in ustavljajo plačila v trgovini, pride vlada in grozi našim gospodarskim krogom s preganjanji v žalostno tolažbo uradnikov! Ze v soboto je naš list prvi povzdignil svoj glas proti persekuciji trgovcev in obrtnikov ter proti takemu reševanju draginskega vprašanja šesto leto po vojski. Naši trgovci, obrtniki in industriji vidijo, kakšna nevarnost jim preti. Složnost in edinstvo naših gospodarskih krogov je v teh časih v Sloveniji in Ljubljani živo potrebna. Na vkup torej v eno fronto! Hrbet in vrata pa pokažemo tistim vtrnjaškim politikom v Ljubljani, ki iz osebne ambicije ali iz razlogov bogve kakšnega prida in dobička zopet skušajo menjati svojo fronto ter si v svoji omejeni pameti domišljajo, da jim bodo napredni trgovci, obrtniki in industrijači radikalno sledili ter še bolj razbiti napredne vrste, kajti napredna enotnost in solidarnost je danes predpogoj, da se z uspehom poskusimo braniti proti neznoznemu pritisku kuluka, uradniške redukcije, pretiranih davkov in preganjanja z draginskimi zakoni. Takim politikom smo se v Sloveniji že odsmejali! Z njimi ne more nihče, ki nekoliko resno misli na napredno stvar. In če računajo, da bi jim mogel biti zaveznik kdorkoli, ki se danes šteje med voditelje naše trgovine, se ljuto varajo, ker zlasti tudi pridobitni krogi ne bodo pristavili, da se na njihov račun in v njihovo škodo podpira politika razdora, kulukarije in frankarije.

Proti nezanesljivim državnim uslužbencem. Ker se je zadnji čas pokazalo, da so v obmejnih krajih na severu naše države nastavljeni med uradništvom in drugimi državnimi uslužbenci elementi, ki simpatizirajo s sovražnimi inozemci in delujejo v smislu programa »Schulvereine« in »Südmark«, to je v germanizatoričnem pravcu, se je neko narodno društvo obrnilo pred kratkim na pokrajinsko upravo s prošnjo, da radikalno prepreči delovanje teh protidržavnih in protinarodnih elementov. To se dá pa doseči le s tem, da odpošljejo na mejo le zanesljive uradnike in učitelje. Zlasti pa naj se v bodoče stroje pa za na elemente, ki hodijo iz Avstrije čez

mejo, ker so to večinoma nemško-nacionalni agenti in agitatorji »Schulvereine« in »Südmark«. Ker so pri nas ob meji nastavljeni ljudje, ki se izdajajo sicer za jugoslovenske patrijote, v resnici pa so prikriti agenti nemške in madžarske propagande. Kakor smo izvedeli, je imel navedeni poziv že ta delni uspeh, da so dobila obmejna okrajna glavarstva in politične ekspoziture strog ukaz, naj vestno pazijo, s kom občejuje uradniki na meji in ugotovijo, če so politično zanesljivi, nižje šolske oblasti pa poziv, da postopajo v istem smislu proti učitelstvu odnosno predlagajo za imenovanje v obmejnih krajih le take učne osebe, ki so vestne v službi v političnem oziru pa zanesljive. Te ukrepe pozdravljamo.

Proti redukciji finančnega uradništva, ki preti v Sloveniji, je Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo danes odločno protestirala pri centralni vladi v imenu vseh gospodarskih korporacij v Sloveniji, poudarjajo, da bi bila taka redukcija škodljiva za interese države, našega gospodarstva in za naše davkoplačevalce spriču grozečega zastoja poslov.

Odličen poset. Večeraj je prišel v Ljubljano imenom Trgovske i obrtniške komore v Zagrebu njen sekretar g. dr. Adolf Cuvaj v ta namen, da dogovori in pripravi veliko manifestacijsko skupščino, ki se vrši prihodnjo nedeljo v Zagrebu. Vršil se je v nedeljo v prostorih Trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo pod predsedstvom gosp. I. Kneza informativen sestanek, kateremu so prisostvovali sekretarji zbornice in zveze industrij ter g. Iv. Jelačin imenom Zveze trg. gremijev.

Volitve v civilno komisijo. V poslopu ljubljanske davčne administracije so bile večeraj od 9. dopoldne do 17. popoldne volitve v civilno komisijo za osebno dohodnino. Oddanih je bilo 496 glasov. Izvoljeni so bili kot člani komisije: Jelačin Ivan star. s 494 glasov, Alojzij Sušnik, trgovec in posestnik, Zaloška cesta s 493 glasovi, Toni Josip, mesar s 494 glasovi, za namestnika so bili izvoljeni: čevljarji mojster Ivan Rozman s 493 glasovi in Fran Medić, trgovec s 494 glasovi ter K. A. Kreger s 493 glasovi. Pri volitvah v civilno komisijo v Kranju je dobila Gremijalna gospodarska lista 139 glasov, klerikalna lista pa 90 glasov; v Trzinu: gremijalna gospodarska lista 89 glasov, klerikalna 55, v Skofji Loki: gremijalna gospodarska lista 35, klerikalna pa 70 glasov. V celem političnem okraju kranjskem je dobila gremijalna gospodarska (napredna) lista 263 glasov, klerikalna pa 215. Klerikalci so spravili vse svoje somišljenike na volišče.

Predavanje v društvu »Pravnik«. Dne 23. (sreda) januarja t. l. bo predaval g. izredni univerzitetni profesor dr. Gjorđe Tasić o predmetu »Meje med odgovornostjo države in uradništvom«. Pričetek predavanja ob pol 17. popoldne v južni palači, prvo nadstropje, soba 79. Vabijo se društveniki, kakor tudi gostje, ki se za promet zanimajo.

Zanimanje za občinsko sejo je v vseh ljubljanskih krogih nenavadno veliko in to iz razumljivih razlogov: Obravnaval in sklepal se bo pred vsem proračun mestne občine za leto 1924, ki izkazuje primanjkljaj okoli 6 milijonov, že zdaj pa tiči mestna občina v težkih finančnih dolgovih, ki jih več desetletij ne bo mogla plačati in katerih samone letne obresti znašajo občutne milijone. Razprava o tem proračunu bo zanimiva iz dveh razlogov: Prvič, kakšen atentat klerikalcev na mestne finance bodo koncedirali in podpirali klerikalni komunisti, drugi ker bodo na dnevnem redu zanimive postavke, ki vsebujejo: plače in doklade uradništvu, delavcem in moštvu poklicnega gasilstva; in tretjič, kako se bo pokrtil primanjkljaj 5—6 milijonov! V načrtu imajo klerikalci in komunisti to-le kritje: Povišati hočejo občinske doklade na alkoholne pijače, pred vsem na vino in to za 100%, potem pa uvesti trošarino na kavo in sicer 5 K pri kg. Seveda s tem še ni rečeno, da je to vse!

Zanemarjena cesta. Pišejo nam: Če greš mimo Mestnega doma preko Strelške in Vojvoda Milića ulice na Domobransko cesto, lahko utoneš ali običiš v snegu in blatu. Od kar je zapadel zadnji sneg, ostal je nedotaknjen, kakor ga je Bog dal, sedaj pa, ob južnem vremenu stoji po hodnikih na več mestih, brozga, da ti teče voda od zgoraj v čevlje. Ker je že zadnji čas, da se hodniki očistijo, apeliramo tem potom na mestno občino, da nemudoma ukrene vse potrebne, da bodo prebivalci mogli vsaj iz ene hiše v drugo. Takšnih škandaloznih razmer ni moglo več trpeti.

da onečasti preteklosti svojega stanu, mora pridno delati. Dokazoval je korist organizacije ter pozival obrtništvo, če hoče v svojem delu doseči uspehov, da se pridno organizira. Izvajanjem g. Rebeka so zborovalci z odobravanjem pritrjevali.

Kot drugi je referiral g. Ivan Bizjak o zahtevah glede delavskih bolniških in nezgodnih zavarovalnic. H koncu svojih izjavij katere so izražena v resolucijah, je g. Bizjak predlagal sledeče resolucije, ki so bile soglasno sprejete. 1.) Zahtevamo od osrednjega urada za zavarovanje delavcev, da vpostavi v Sloveniji vsaj še dva okrajna urada v svrhu omogočitve sodelovanja bližnjih interesov in radi hitrejšega poslovanja in sicer: v Celju in Mariboru. 2.) Odstrani naj se kar mogoče v kratkem roku vse nepotrebno uradništvo, za ostalo pa se naj vpleje osemurni delavnik. Osemurni delavnik smatramo za dovolj moderen. Sesturni delavnik smatramo za izkoriščanje zavoda. 3.) Naprosi se zdravnike, da odklanjajo simulantne. 4.) Podjetnike kakor delavce se poziva, da stoji v skupnem interesu zavoda strogo na straži. Strogo naj pobijajo simulantne, kakor one podjetnike, ki ne naznanjajo svojih zaposlovanj v zavarovanju. 5.) Apelliramo na člane ravnateljstva, da štedljivo postopajo v vseh upravnih vprašanjih. 6.) Pozivamo vsa obrtna društva Slovenije, da informativno vplivajo na vse svoje tovariše v smislu naše resolucije v vseh navedenih vprašanjih.

Razvila se je nato daljša debata v katero so posegli tudi zdravniki in nekateri zborovalci.

H koncu je obrtno-zadružni komisar g. Založnik referiral o pomenu volitev v dohodninsko cenilno komisijo. Podal je zanimivo statistiko davkoplačevalcev in višino vplačanih davkov ter povdarjal, velik pomen volitev v cenilno komisije, katere se vrše v nedeljo 20. tm. in katerih se naj vsi volilci polnoštevilno udeležijo.

Z zahvalo navzočim je gosp. Rebek nato zaključil lepo uspešno zborovanje.

POŠKODBE GOZDOV PO UJMAH.

Zadnje velike poplave gozdov niso prizadejale mnogo škode. Tu in tam se je pojavil kak usad ob robu gozda. Pač pasu trpele lesne industrije, naprave; žage ob vodah dlje časa niso mogle obratovati vsled poplave in zaradi poškodovanih jezov. Voda je odnesla tudi nekoliko lesa od skladišč.

Tem večjo škodo pa je povzročil vihar, ki je divjal najhuje dne 23. in 24. oktobra lanskega leta. V gozdih verskega zaklada na Pokljuki, Mežakliji, v Bohinju in na Jelovici je podrl okrog 39.000 kub. metrov lesa, v državnih gozdih na Jelovici pa kakih 5000 kub. metrov. Po drugih gozdih je mnogo škode v bolniških in gorjanskih hriboh, kjer je podrtga kakih 8000 kub. metrov lesa. V kranjskem okraju leži vsega skupaj približno 2000 kub. metrov. V gornjegrajskih gozdovih je vrglo 1200 kub. metrov. V ostalih gozdovih Slovenije so podrti le posamna debela ali manjše skupine dreves, vsega skupaj pa preko 8000 kub. metrov lesa. Večinoma je veter podrl smreke, toda celo posamnim mecesom ni prizanesel.

Koncem novembra l. l. je v nekaterih delih Slovenije sneg v gozdovih polomil mnogo dreva. Največ škode je napravil v mladih smrekovih sestojih. Prizadeti so več ali manj gozdi v občinah Borovnica, Presejce, Tomiški, Iska vas, Vrhnika, Hotederska, Rovte, Gornji Logatec, Planina, St. Vid pri Cerklju, Bloke; Tuhih, Blagovica, Krašnja, Trebeljevo. Manj občutna je škoda v občinah Crni vrh, Horjul, St. Jošt, Brezovica, Dobrunje, Rudnik, Lipljane, Račna, Cerklja, Dragomelj, Zlato polje, Moravče, Palovče, Rove, Loka, Hraševka. V krškem okraju je polomljenega okrog 1000 kub. metrov, v novomeškem pa kakih 600 kub. metrov lesa. Po drugih krajih sneg ni napravil izredne škode.

—g Oglasi. (Na vpogled pir trg. zbornici v Ljubljani.) Dobava koksa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 9. februarja tl. oferta na licitacija glede dobave 150 ton koksa. — Dobava morske soli. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 9. februarja tl. oferta na licitacija glede dobave 30.000 ton morske soli.

—g Italijanska udeležba na vzorčnem sejmu v Pragi. Italijansko-češkoslovaška trgovska zbornica v Milanu razstavi na vzorčnem sejmu v Pragi meseca marca raznovrstne italijanske industrijske produkte ter si je v svrhu že poskrbela svojo obsežno stojnico.



KAKOR ROŽA MED TRNJEM

se lahko smatra MILO, GAZELA ki po svoji nedosegljivosti in kakovosti prekaša vse druge proizvode.

Beli, čisti in varno trpežnost portla

— Iz Celja nam poročajo: Oblastni odbor Orjuna v Ljubljani je razveljavil izjavo Ernesta Kalana kot člana iz Orjuna z motivacijo, da bi se moral izvesti proti njemu predhodno disciplinarno postopanje. Celjska Orjuna je imela v anoto svoj občni zbor. Dosedanji predsednik g. geometer Tripalo je moral odstojiti. Dne 2. febr. se vrši v Celju občinska skupščina vseh organizacij jugoslovenskih nacionalistov v Sloveniji.

— Današnji letni koži sejem je srednje dobro obiskan. Na trg je prineseno mnogo lisic, nekaj kun zlatih, nekaj kun belih, nekaj dehorjev, zajcev itd. Povpraševanje po ku. h kožah ki so dosegle ceno 2250 Din za lep eksemplar, je bilo zelo živahno. Za lisice kože ni bilo posebnega interesa in so jih plačevali v najboljšem slučaju po 600 Din. Kupcev je nekaj domačih, večina pa je iz Zagreba, Beograda in Avstrije. V ostalem pa dosega trgovina ni bila posebno živahna.

— Kranjska puškarna prodaja. Kakor smo doznali iz Kranja je bila v petek puškarna v Kranju prodana neki češki družbi, ki baje namerava izdelovati vojaške puške in šele v drugi vrsti lovske. — Omenjena družba je kupila tudi Omerzovo hišo, kjer je puškarna nastanjena. Bilo je že del časa slišati, da puškarna težko prenaša velike stroške, s katerimi je zvezano izdelovanje pušk, posebno ker se veliko kapital vloži v drage stroje, radi velike zunanje konkurence kaj slabo obrestuje. Manjkalo pa je tudi tehničnih strokovnjakov in lovci so raje kupovali tuje blago. Upajmo, da bo ta nova družba podjetje spretnije vodila, da bodo slovenski puškarni iz Boroveli še naprej imeli pri nas zaslužek in da se bo domača naraščajoča puškarna in puškarske strokovne šole lahko naprej izobraževali v puškarski stroki.

— Juro Tkalič, solist današnjega simfonjskega koncerta, je došel večer v Ljubljano. Prišel je s turneje, ki jo je absolviral v zadnjih dneh v Avstriji in v nekaterih mestih češke republike. Imel je povsodi izreden uspeh. Tudi našemu občinstvu se nudi prilika, občudovati tega mojstra in ker so tudi druge točke koncerta skrbno pripravljene in naštevane, smemo pričakovati popolnega umetniškega užitka.

— Celjske vesti. Iz občinskega sveta. V petek zvečer se je vršila seja celjskega občinskega sveta, v kateri so se vršile volitve v stanovniško komisijo in stanovniško razsodišče. Za predsednika stanovniške komisije je bil izvoljen g. Ivan Prekoršek. Sklenilo se je s februarjem ustaviti električni tok v vseh eraričnih poslopih, ker vojni erar ne plača občini zneska, katerega dolguje že več let. 5 oseb se je sprejelo v domovinsko zvezo. Izvolil se je poseben odtok za saniranje mestne plinarne z županom dr. Hrašovcem kot predsednikom. Najemniška pogodba z g. Batičem zaradi zimskega kopališča je podaljšana za nadaljnji dve leti. Sklene se pri mestni klavnici postaviti uto za konserviranje kože. V mestni klavnici se zvišajo pristojbine v smislu sklepa proračunske seje. Odboril se je letni zaključek mestne občine za leto 1922. Obravnave so se še razne druge zadeve. — Večje plasti lignita so odkrili v krajih Trnovlje in Bukovčak pri Celju. — Vreme je pri nas zadnje dni nezdravo mokrotno. V nedeljo je skoro ves dan deževalo. — Mestno gledališče. V torek se v našem mestnem gledališču igra 2 x 2 = 5 za Babinement. — Na 8 mesecev je je bil pred okroglnim sodiščem obsojen Matija Plešnik, ker je v noči 15. decembra na cesti proti St. Janžu na Vinski gori napadel nekega Štravsca ter mu poskušal odvzeti pakete, katere je Štravs nosil seboj. Tudi je na isti cesti napadel ter z vago od voza udaril nekega Lipnika in ga poškodoval.

— Mariborske vesti. Koncentracija narodnih društev. Naše poročilo o žalostnih društvenih razmerah je vzbudilo splošno pozornost. Posebno hvaležni so zanj voditelji društev tik na meji, kjer razsaja ista bolezen zanemarjanja društvenih dolžnosti, ki pa ima v obmejnih krajih še slabše posledice, kakor v Mariboru. Voditelji raznih narodnih društev so že na delu za demobilizacijo samo še po imenu obstoječih društev in za koncentracijo. Več društev je takih, ki se lahko združijo kot specialni odtoki z drugimi organizacijami. Število odbornikov se omeji le na znane resdelovne osebe. Po vzgledu nekaterih združug se namerava tudi pri društvi uvesti rezerve, ki obvezujejo vsakega odbornika na vztrajno izvrševanje prevzetih dolžnosti. Tako kot sedaj, ne more in sme iti dalje. Te dni smo čitali v nekem lokalnem listu, kako je blaginjski podeželske podružnice Jug. Matice zamenjkal v Mariboru blaginjsko centrale. — Afera dr. Lajna. — dr. Pfeiffer se nadaljuje pri okr. sodišču. Dne 18. je bil kot priča zaslišan nar. poslanec Žebot o tem, kak utis je dobil, ko je dr. Pfeiffer razlagal dozdevne manipulacije svojega blaginjskega prijatelja. Mnogi so mislili, da se na ta način obenem vrši že tudi glavna razprava, ki na bo šele začetkom prih. meseca. Žebot je bil le zaslišan ker ni sigurno, da bi pozneje mogel priti k glavni razpravi. — Zastupljenje s plinom. V sredo so našli v strojnišnici postrežnično »Protituberkuozne Lige« Evg. Kranj obločeno mrtvo na tleh ležati. Kranj bi imela isti dan odpeljati tuberkulozno deco v drž. zdravilišče Topolšico. Po informaciji vsakega dovoznika je izven vsakega dvoma, da je nastopila smrt le radi nepazljivosti pri manipulaciji s plinom, s kojim je hotela kuhati večerjo. Najbrž je pustila petelina že pred središnim ozirom pri odhodu odprtja in se je vstopil v sobo in pripravljal se za večerjo nesvestila. Pokojnica je bila leko vestna bolniška strežnica. Iščena stopnja bančnega ravnanja v Zagrebu, Dr.

gl dan so našli v kazniškem zaporu mahomačanca Abida Berničanina tudi radi zastupljenja s plinom mrtvega na tleh. — Posledica podražanja po kavarnah. Mariborski kavarnarji so od 15. naprej zopet podražili najpotrebnejše piščke kar za 2 kroni. Posledice so se takoj pokazale. Kdor ni neobhodno navezan na kavarno, raje izostane. Kavarnarji se tolažijo, da bo to trajalo, kakor navadno, samo nekaj dni, dokler se občinstvo zopet ne privadi novim višjim cenam. — Gradbeni razstava. V zadnji seji kreditne in stavbne zadruge »Mojmir« se je sklenilo začetkom februarja prirediti v zadrugi pisarni razstavo gradbenih načrtov s posebnim ozirom na cenene malostanovniške hiše. V to svrhu se vabijo vsi stavbeniki, tudi če niso člani zadruge. Razstava ima namen, občinstvo seznaniti z novimi cenami načrti ter sploh z zadrugnim poslovanjem. — Narodno gledališče. V torek repriza Namistišnega bolnika, v sredo »Janko in Metka«, v četrtek Odsiran življenja, v petek Lumpacij Vagabund, v soboto Janko in Metka. Upajmo, da se pri teh reprizah pokaže vpliv gled. ankete, se žalibog ni izpolnilo. Mariborski Slovenci se ne zavedajo posledic, ki so neizogibne, ako ne bo večjega zanimanja za gledališče. — Veliko senzacija je vzbudila po celnem Mariboru vest, da je Götzova dvorana zopet izročena društvom na razpolago. Zato se vrši že 1. svečana ob 20. planinski ples, ki bo letos gotovo najbolj obiskan, ker so odpadli trgovski umetniški in ples požarne brambe. Vrše se že mrzlične priprave, tako, da bo prišlo na svoj račun ne le mlado, ne le planinci, temveč tudi oni, ki so letos prikrašani za gori imenovane prireditve. Kot posebnost planinskega plesa pa bo neprilicnost in pravo planinsko razpoloženje, ki vlada vedno na planinskih plesih. Baje se pripravljali tudi marsikako presencenjenje. (Poslano brez pristojbine! Prihodnjič vržemo v koši — Uredništvo.) — Tragična smrt. Odvetniku g. dr. Ferdu Müllerju je umrla v nekem sanatoriju edina hčerka gdca. Danica v razcvetu mladosti. Pogreb se je vršil v nedeljo popoldne v rodbinski grobnici na pokopališču Pribejze. Prireditelj rodbini naše iskreno sožale! — Za volitve v dohodninsko komisijo je bilo letos izredno zanimanje. Že na vszgodaj v nedeljo so prihajali volilci iz najoddaljenjših krajev v Maribor. Nekatere stranke so imele v pripravi svoje kandidate. Ko so pa v Mariboru zvedeli za enotno listo so se večinoma le del prilagodili. — Oe dno vreme. Že tri dni leži nad Mariborom v tem času nenavaden polav, čista megla, ki povzroča mokrotno, zelo nezdravo vreme pri temperaturi čez dan nad ničlo.

— Kako morajo biti opremljena denarna pisma. Odkar je odprt promet denarnih pisem iz naše kraljevine v sosednje in druge države, se občinstvo pridno poslužuje te ugodnosti. Ali pošiljalci čisto ne vedo, kako jim je treba denarno pismo napraviti. Ker nepravilno opremljena denarna pisma pošte vračajo, opozarjamo pošiljalce, da ne bodo imeli vzbodaje nepotrebnih potov in stroškov, na naslednje poštne predpise: Vrednost pisma mora pošiljalci napisati v dinarjih, pod vrednost v dinarjih pa mora zapisati tudi vrednost v zlatih frankih, pri čemur se račun 15 dinarjev za en zlati frank. Ako se znesek ne deli s 15, se sme znesek frankov zaokrožiti navzgor ali navzdol. Ako pošiljalci ni označil vrednost v frankih, napravi to s perjemna pošta. Pošiljalci morajo naslovni strani ovitka pod označeno vrednostjo napraviti barvni odtisk pečatnika, tako da se dobro vidi, s kakšnim pečatnikom le pošiljalci pismo zapečatili. Ako barvni odtisk pečatnika ni razločen, se mora besedilo s timo izpopolniti. Privatni kuverti ne smejo biti napravljeni iz obrazcev, iz črtanega papirja ali papirja z barvnimi robovi. Na ugradnih in privatnih ovitkih (kuvertih) se ne sme nič zbrisati, popraviti ali prečrtati. Naslov se ne sme niti v celni niti deloma izpremeniti, niti debelo niti večkrat podčrtati. Za pečatenje se mora rabiti dober in trpežen pečatni vosek in pečatnik z vrezanimi črkami, z imenom ali naslovom. Vsi pečati na enem pismu morajo biti napravljeni z enim in istim pečatnikom in iz enega in istega pečatnega voska. Pečati morajo biti tenki, odtiski pečatnika pa razločni, ker pošta ne sprejme vrednostnih pisem z nenavadno debelimi pečati in nerazločnimi odtiski pečatnika. Na uradnih ovitkih se morajo pečati napraviti na okroglih izrezkih, ki so nalašč za to določeni. Pisma v ovitkih državne tizdaje morajo biti zapečateni na določenih mestih z najmanj dvema pečatom, v ovitkih zasebne izdelave pa najmanj s petimi pečati.

— Težke nesreče pri delu. Rudar Fr. Prijatelj, zaposlen v krmeljskem rudniku, je prišel večeraj 17. t. m. med odhajača dveh rudniških vagonov. Pri tem mu je zmečkalo desno nogo in mu jo bodo verjetno morali amputirati. — Mesarski valencen Fran Južina se je danes popoldne v klavnic težko ponesrečil. Pri delu se je sunil z nožem v prsa. Njegova poškodba je resna. — Matija Vrančič, ključavničar na Stari Fužini, si je pri delu poškodoval levo oko. — Čelisti Gjuro Tkalič okraden. V soboto dne 19. t. m. ob 20. je bil pri vstopu na hrzovlak v Zagrebu okraden od zagrebških žeparjev svetovnoznani čelisti Gjuro Tkalič. Žepirja, ki sta bila dva, sta mu odnesla listnico s 600 Din in potnim listom, izdanim od zagrebškega policijskega ravnanstva. — Razbojniške tolpe v okolici Ptuja. Po poročilih iz Ptuja in tamošnje okolice, se je v zadnjem času pojavila tam številna in dobro organizirana tolpa tatov, ki ogrožajo ondote kraje. Tekom zadnjega meseca je bilo izvršenih več roparskih napadov, in eden najhujših je bil izveden v noči od 15. na 16. t. m. Tolpa 13 roparjev, oborožena s najprimitivnejšimi orodji, kakor tudi s vojaškimi puškami, je posetila po vrsti razne posestnike v vaseh Goričnica, Placarovi in Formin v ptujski okolici. Svoj prvi napad so izvršili nad vasio Zemanovi, kjer jih je

srečal posestnikov sin Tine Munda. Slednji jih je pospremil, naka so ga maskirani roparji prišli in vrgli ob tla. Med tem so Mundi prihiteli na pomoč domači fantje, ki so se spustili v borbo z roparji. Posrečilo se jim je sicer tolpo nagnati, vendar so roparji med pretepom Mundo do nagega oropali in ga težko poškodovali. Tolpa je nato nadaljevala svoj pohod in je skušala v Garišnici vdreti v trgovino Antona Bruma. Rop pa se jim ni posrečilo, ker jih je pregal domači pes, ki je domačine aviziral o preteči nevarnosti. Slično se jim je primerilo tudi v Gajevcih, kjer so poskušali vlomiti pri treh posestnikih, vendar so jih povsod ljudje pregnali. V Forminu pa so roparji popolnoma oropali posestnika Horvata in Kovačeca. Odnesli so precej obleke, živil in denarja. Vlomili so tudi pri posestniku Ivanušu in Korkotu, ali tu niso ničesar odnesli. Ker se ti napadi v zadnjem času sistematično množijo, se je prebivalstva v ptujskem okraju polastila panika in pozvano je bilo orožništvo v ojačeni meri na pomoč. Po nekaterih vesteh so orožniki nekaj krivcev že aretirali.

— Tatvina manufakturnega blaga. Med rožnjo Sisek-Zidani most-Ljubljana, je bilo iz tovarnega vlaka št. 564 ukradeno 12 bal manufakturnega blaga v teži 156 kg. Bal je znamke »Rid 857« in last tvrdke Brüder & Franjo iz Novega Sada. Tatvina je bila opažena sele v Ljubljani.

— Samomor v Zagrebu. V Zagrebu se je ustrelila 27 letna Amalija Kolman, rodem Slovenka iz Gorice. Svoje dejanje je izvršila, ker jo je uradnik Ivan Ramšak s katerim je imela ljubavno razmerje, zapustil. Ramšak, ki je od nesrečne devojke tudi izvalil 1675 Din in jo pripravil, da je prodala pohištvo, rekoč da jo oženi, je bil aretiran.

— Prijet tat. Iz Trojan nam poročajo: Orožniki v Trojanah so izsledili in aretirali že skoro dve leti sledovane storilca velike tatvine v Šmartnem ob Paki, Franceta Godina iz Skalice pri Konjicah.

— Kako je lopov potegnil detektiva. Znani beogradski kockar Andrija Ristić, nazvan »Loker«, je bil pred kratkim zaprt v okroglnem zaporu v Apatinu. Nekega lepega dne pa je Ristić izginil. Pojavil se je v Sarajevu, kjer je izvršil več sleparij. Prijeli so ga in Ristić je navedel celo serijo imen, da se zdaj piše Jovanović, Savić, Petrović itd. Na podlagi opisa Ristićeve osebe, ki je došel iz Beograda, je sarajevska policija takoj vedela, s kom da ima opraviti in »Loker« je bil v spremstvu enega detektiva prepeljan v Beograd. Prišedši v mesto se Ristić sam ponudi agentu, da mu pokaže najkrajšo pot do uprave. Ker je zelo drčalo, je Ristić nenadoma spodrsnil in začel stokati, da si je polomil vsa rebra. Detektiv, dobra duša, nič hudega sluteč mu je dal roko, da bi mu pomagal na nogo. Ristić pa je v tem trenutku detektivu spretno spodnesel nogo in slednji je padel kakor je bil dolg v nogo lužo. »Loker« pa jo je med tem časom popljal.

— Požar. Iz Dolskega nam pišejo: Dne 5. t. m. ob pol 10. dopoldne je nenadoma izbruhnil z velikansko silo ogenj v podstrešju pletarne v Dolskem, ki je last podjetnika Frana Janeža v Dolskem 32. kjer se je nahajalo skladišče materiala. Zgorelo mu je poleg delavnice tudi gospodarsko poslopje, postavljeno l. 1919. Zahvaliti se je domačim gasilcem, ki so bili takoj na licu mesta, in gasilcem iz Dola, ki so ogenj omejili, da se ni razširil na zraven stoeče hišo in novo postavljeno gospodarsko poslopje. Vsa čast pa gg. domačim orožnikom, ki so poleg svoje službe gasili tako, da so bili večkrat še v smrtni nevarnosti.

— Kino »Ljubljanski dvor« vjudno naznanja cent. občinstvu, da predvaja od 29. jan. do 10. februarja največje, svetovnoznane sarni prvotrazredne in ogromne sporedne sezi 1924 in sicer: 1.) dramo »Goreča nitva« v glavni vlogi Lya de Putty in Vladimir Guldarov poznani iz krasne drame »Pariska grofica« v vlogi Rabatna; 2.) tragi-komedijo »Noč na severnem tečaju«; 3.) dramo iz življenja biko-borcev v Španiji »Arena življenja«; 4.) dramo s krasnimi karnevalskimi slikami »Življenje polno razočaranja« v glavni vlogi divna in priljubljena Lotte Neumann in 5.) veliko historično komedijo Mali brat Velikega Napoleona v glavnih vlogah Harry Liedtke in Paul Heidemann oba znana iz Straussove opere »Netopir«. Točko v blagohotno obvestilo in splošno zanimanje cent. občinstva za nadaljevalne sporedne, ki se imajo predvajati v tem prvotnem, modernem podjetju. — Pazite strogo in vedno na stalne objave v časopisih in lepkih.

— Izložba slik. V Narodni knjižarni v Prešernovi ulici je razstavljen več slik — pastelov akad. slikarja in prof. Frana Kopača. Slike predstavljajo motive iz krasnih Benet kakor Markov trg, ob ali in vpogled na most »vzdihajočih« in dr. v bini mesečni razsvetljava in po dnevu. Slike priporočamo v nakup.

2066 obiskovalcev
je imela večeraj v nedeljo priljubljena
OSSI OSWALDA
v elegantni veseloigri
Milijardni soupe!
Kinu »Ljubljanski dvor«
Pogledajte si je SAMO še DANES in
JUTRI!

Borzna poročila.
ZAGREBSKA BORZA.
Dne 21. januarja. Sprejeto ob 13.
Ob slabem prometu so ostali tečaji na današnji borzi prilično enaki onim prošlega tedna. Ob koncu borze je bila opažati zopet slabšeja tendenca. Nekoliko oslabele so devize Trst, Pariz in London.

Na efektivnem trgu pridejo vsi tečaji slabjši. Z današnjim dnem je bilo določenih za en zaključek pet komadov Prve hrvatske štedilnice. (Dosedaj sta bila samo 2 komada en zaključek.)

Ob sklepu notirajo:
Devize: Curih 15.10—15.20, Pariz 387.75—392.75, London 368.25—371.25, Dunaj 0.1220—0.1240, Praga 253—256, Trst 307.75 do 382.75, Newyork 86.75—87.75, Budimpešta 0.305—0.335.

Efekt: 7% invest. drž. posojilo od leta 1921 65—66, Ljublj. kred. banka 210 do 215, Prva hrv. šted., Zagreb 1000, Slav. banka, Zagreb 107, Hrv.-slav. hp. banka, Zagreb 93, Hrvat. esk. banka, Zagreb 164½ do 165½, Jugoslav. banka, Zagreb 155—156, Trbov. prem. dr. 870—890, Slavonija 235 do 238, Guttman 1830—1840, Eksploatacija 135, Sečerana 1745—1760, Nar. žumska ind. 140. Valute: Dolar 85.75—86.75.

INOZEMSKÉ BORZE.
— Curih. 20. januarja (Izv.) Današnja predborza: Beograd 6.70, Berlin 1.35, Amsterdam 215—, Newyork 378.50, London 24.47, Pariz 25.90, Milan 25.15, Praga 16.80, Bukarešta 2.90, Sofija 4.15, Dunaj 0.0081.
— Trst. 21. januarja Beograd 26.225 do 26.30, Dunaj 0.037—0.03235, Praga 66.70 do 66.75, Pariz 105.50—105.75, London 97.20 do 97.40, Newyork 22.90—25, Curih 39.50 do 39.7.

Turistika in snoprt.
OBČNI ZBOR ZAGREBSKEGA NOGOMETNEGA PODSAVEZA.
Zbor brez incidentov.

— Zagreb, 21. januarja (Izv.) V nekem restavrantu v Boškovičevi ulici je bil večeraj ob 10. dopoldne občni zbor zagrebskega nogometnega podsaveza, za katerega izid je vladalo med športniki in v javnosti napeto zanimanje, ker je bila objavljena v zagrebskem tisku točica, ki je pozivala, da se morajo na skupščini razčistiti in pojasniti marsikatero stvar in da se mora izvoliti tak odbor, ki ne bo, kakor dosedanj, s svojim postopanjem izzival neprestanih konfliktov in nezadovoljstvo med športniki.

Občni zbor je potekel nepričakovano mirno in brez vsakega incidenta. Obisk je bil maloštevilen, večinoma športniki iz Zagreba in pa zastopniki iz Osjeka, ki so stavili petico, da se v Osijeku osnuje podsavez. Sprejet je bil brez debate zapisnik o zadnji seji. Stavljene niso bile niti kakve interpeklacije in so se volitve izvršile popolnoma mirno. V podsavezni odbor so bili izvoljeni: za predsednika prof. dr. Fran Šuklje, za podpredsednika Ivan Tumlić, za blaginjskega Negri, in za odbornike: Hrnigberger, dr. Babič, Saler, Kristić, Pabler, Neumann, Kovač in Staroveški.

Vprašanje ustanovitve podsaveza v Osijeku se je vzeo na znanje in odstopilo savezu v odobrenje.

Celokupni čisti dobiček prvenstvenih tekem se razdeli enako na vse klube brez razlike razreda.

Prošnjo medklubskega odbora v Cakovcu za odcepitev od Varaždina ima rešiti novoizvoljeni odbor. Skupščina je bila ob 12. zaključena.

NOGOMETNA TEKMA MED AVSTRIJO IN ITALIJO.

— Genova, 20. januarja. (Stefani.) Ob mnogoštevilnem obisku je bila danes popoldne nogometna tekma Avstrija-Italija. Avstrijsko moštvo, zelo nadkriljajoče italijansko, je zmagalo s 4:0.

— London, 21. januarja. (Reuter.) Po uradnem poročilu je o polnoči izbruhnila železničarska stavka. Podrobnosti še niso znane. Železniški promet se razvija v zelo omejenem obsegu. — Živilski transporti imajo prednost.

Društvene vesti.

— IV. slovanski večer. V soboto 19. tm. se je vršil v gornjih prostorih Narodnega doma IV. slovanski večer z akademijo in plesom, ki ga je priredilo J. N. A. »Iadran« pod pokroviteljstvom ge. dr. Zerjavove ge. dr. Brezgarjeve, ge. Platnerjeve in častnega damskega komiteja. Pri akademiji so sodelovali člani ljubljanskega opernega gledališča gdč. Korenlakova, gdca. Svillogoleva, g. Cvejič in g. Zathej z apartnami pevskim predelom, nakar se je s polonaji otvoril ples. Med gosti smo opazili zastopnike državnih oblastí. Ljubljanske konzularne zastopnike tujih držav in številno drugo odlično občinstvo. Mladina je razila do ranega jutra, za okrepčilo je poskrbel damski komitej v postranskih sobanah Narodnega doma. Čisti dobiček na bo dohodnodeli opremi Narodnega dijaškega doma.

— Seta damskega komiteja za prireditve Tatarnova večera se vrši danes dne 21. tm. ob 17. p. v damski sobi kavarne »Emma«. — Odbor.

— Darila. Uprava našega lista je prejela:
Za Sokola I. na Taborn: Din 42, postal g. J. Subic, davčni upravitelj v Ptutu, kateri znesek se je nabral ob priliki odhodnice g. Leopold Zrinšek za sgrajbo sokolskega doma na Taborn.
Za dr. C. in M.: Din 320, daruje Učiteljski zbor »Tehniške srednje šole« v Ljubljani v počastilo spomina blazepok. dr. Milko Senekoviča. — Srčna hvala!

Najnovejša poročila.

POVRATEK RADIČA V ZAGREB?

— Zagreb, 21. januarja. (Izv. Ob 10. dop.) Zagrebški dopisnik »Politike« javlja danes senzacionalno, še ne potrjeno vest, dobljeno iz povsem zanesljivega vira, da se je dne 20. t. m. ponoči vrnil v Zagreb voditelj HRSS Stjepan Radić po isti poti, kakor je bil odpoval v inozemstvo, to je preko Koprivnice z avtomobilom. Trdijo, da se v Zagrebu skriva Radić pod imenom Riko Filipović. Dopisnik na merodajnem mestu ni mogel dobiti nobenih podatkov, ko se je hotel o povratku podrobno informirati.

Točno je eno dejstvo, da je odpotovala na Dunaj Radićeva hčerka in da je večeraj (v soboto) zaprosilo pet Radićevih somišljenikov za potne legitimacije za Avstrijo. S tem se baje hoče maskirati Radićevo bivanje v državi in zavesti oblasti v zmoto, kakor da bi bival na Dunaju.

Značilno je, da so že pred petimi dnevi pričakovali Radićev prihod v Zagreb.

— Zagreb, 21. januarja. (Izv.) Z ozirom na vest beogradske »Politike« javlja naš zagrebški dopisnik, da se v resnici slišijo slične govorice po Zagrebu o Radićevem povratku, da pa baje niso točne. Gre baje samo za povratek njegove žene z Dunaja.

RAZGLASITEV SODBE V PROCESU PASKIJEVIĆ.

Deset let ječe. — Plačilo odškodnine. — Državni pravdnik preganja Paskijevića še radi zločina obrekovanja.

— Zagreb, 21. januarja. (Izv.) Ob 12.) Danes ob 8. jutraj se je sestal kazenski senat, da izreče sodbu v procesu proti morilcu in roparju Hrvoju Paskijeviću. Dvorana je bila do zadnjega kota napolnjena množestvom nega občinstva, ki je med grobno tišino poslušalo sodbu. Predsednik senata dr. Vajić je glasno čital sodbu, s katero se Hrvoje Paskijević obsoja na deset let ječe. Ker je težki zločin Paskijević izvršil še kot mladoleten, je sodišče uporabilo zadevna kazenska določila, pri odmeri kazni pa je vzeo najvišjo postavko z ozirom na težko kvalifikacijo roparskega umora ter mu prisodilo torej deset let. Obsojenec je obenem dolžan takoj plačati: a) ženi umorjenega Jelčiča znesek 25.000 Din, pogrebne stroške 1500 Din in 11.000 Din nje zastopniku; b) ženi umorjenega Kana, jeta 25.000 Din, nje prvemu detetu 25 tisoč, drugemu 25.000, odškodnino za uropani novce po 75.000 Din in nje pravnemu zastopniku 11.000 Din. Dalje ima plačati sodno takso po 300 Din.

Državni pravdnik je po izrečni sodbi izjavil, da bo takoj po pravomnočnosti sodbe uvedel kazensko postopanje proti Paskijeviću radi zločina obrekovanja, ker je dolžil Dražena Thierryja soudeležbe pri roparskem umoru, a je to obdolžitev prekladal šele proti koncu procesa po dospelih polnostih. V tem slučaju določa hrvatski kazenski zakon od 5 do 10 let.

FRANCOSKI FRANK.

Uspešne vladine odredbe.

— Pariz, 20. januarja. (Havas.) Finančna komisija zbornice je potem, ko je zaslila mnenje vlade, sprejela vse fiskalne vladine odredbe. Ministrski predsednik Poincaré je v svojih izjavah omenil, da je iz vseh inozemstva prihajajočih poročil francoskih agentov posneti, da so predloženi vladini ukrepi za sanacijo franka napravi vili povsod najboljši vtisk, hitri sprejem odredb od strani parlamenta zagotovi popolno okrepitev franka.

Poizvedbe.

— Našel se je zavoj z ročnim delom. Dobi se: Florijanska ulica št. 13/III, desno (pri gosepi Jeršek).

— Izbubila se je v soboto ponoči an v nedeljo zjutraj dragocena pahilača na potu od Narodnega doma proti Večni poti. Proti primerni nagradi naj pošten najkoti pahilačo odda na uredništvo »Slov. Nar.«

— Izbubil se je dne 19. t. m. srednjeveliki isterski brak bele barve z rjavimi lisami. Na ovratniku je imel znakmo obč. Begunje pri Cerklju. Najdilec naj ga proti nagradi odda Cesta na Rožnik št. 13.

— Kar Vi potrebujete, to je Elzaflud. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka Dia 27. Lekarnar Eug. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 238, Hrvatska.

Poslano. Svarilo.

Ker se v zadnjem času razširjajo po mestu govorice, ki bi utegnile škodovati mojemu dobremu imenu in ugledu, bom proti vsakemu razširjavalcu takih vesti sodno postopal.

Kranj, 21. januarja 1924.
Ignac Andrežič

Socijalni vestnik.

DRŽAVNI GOSPODARSKI SVET V NEMČIJ

Gospodarska, finančna in kreditna politika v Nemčiji je rodila v vseh državah razvojni faktor. Gospodarskega parlamentarizma, čigar prvi vzrok je oblikovanje, da zavestno v vseh parlamentih sveta socialno-gospodarski problemi prvo mesto. Ta gospodarski parlamentarizem predstavlja popolnoma, pojava in nekatere pomožne politične političnega in zakonodajnega parlamentarizma. Že pred vojno se je bil gospodarski parlamentarizem precej razvil in sicer v državah, kjer je bil običajni parlamentarni aparat zaradi pomanjkanja nacionalne avtonomije obsojen na brezglavo. Zlasti se je opazilo to v Avstriji. Že tedaj, na letnem kongresu zveze avstrijskih poljedelskih kooperacij 1. 1910 je voditelj čeških kooperacij Stanek služil spremembi kooperativne kongrese v gospodarski parlament.

Na Angliškem fungira kot vrhovni organ gospodarskega parlamentarizma pritožna gospodarska konferenca v Londonu, na kateri se sestanejo višji predstavitelji izvrševalne oblasti in gospodarskih organizacij iz celega imperija. Zadnja takšna konferenca je bila sklicana pred angleški volitvami 6. decembra 1. 1923. Celo povod in vzrok razpusta angleškega parlamenta ter razpisa novih volitev je iskati v uspehi angleške gospodarske politike in omejitveni omejitveni konferenci, v kateri je vlada hotela videti mnoge volitve.

Posebno zanimivo formacijo gospodarskega parlamentarizma pa predstavlja državni gospodarski svet v Nemčiji. On predstavlja skupnost vseh gospodarskih organizacij delodajalcev in delavcev, veleposrednikov, malih kmetov in poljedelskih delavcev skupno s predstavitelji gospodarske misli in vede. Kot organizacija predstavlja ta vrhovni gospodarski svet moderno, v polnem idejnem razvoju naha-jajoče se ustanovo, slično pruskemu »de-želnemu gospodarskemu kolegiu« (Landes Oekonomikollegium) iz 1. 1811, po čigar vzoru so se razvile 1. 1884-1900 trgovsko industrijske, obrtniške in poljedelske zbornice po vsej Nemčiji. Kot glavni iniciator tega razvoja je Bismarck, ki je kot minister trgovine 1. 1884. uvedel »narodno-gospodarske svetovalec« ter posamežni priči tudi socialno zakonodajo.

Današnji državni gospodarski svet v Nemčiji je ustanovljen s naredbo dne 4. maja 1920. Glasom te naredbe sestoji svet iz 326 članov, od katerih je 63 predstavitev poljedelstva (22 delodajalcev in 22 delavcev), 14 zastopnikov malih gospodarstev in 4 zastopniki poljedelskih kooperacij, 6 zastopnikov rudarske stroke (3 delodajalci in 3 delavci), 6 zastopnikov gospodarstva in ribarstva, 68 zastopnikov industrije in sicer polovica od delodajal-

cev, polovica pa od delavcev, 24 zastopnikov trgovine, bank in zavarovalnic, 34 zastopnikov privatnega in državnega prometa, 36 zast. obrtniške, od teh 16 samostojne obrti, 16 zast. delodajalcev in 4 obrtniških kooperacij, 30 zast. konsumnih kooperacij, 16 zast. uradništva in svobodnih poklicev, 12 gospodarskih strokovnjakov, ki jih določijo državni svet in končno 12 drugih oseb, ki jih imenuje vlada po svoji revidečnosti.

Če je kdo član parlamenta, je obenem lahko tudi član državnega gospodarskega sveta. Takih služi večje število. Vaden je št. 5 naredbe, ki govori, da so člani sveta predstavitelji gospodarskih interesov celokupnega narada. Oni so podrejeni samo svoji vesti in jih ne vežejo nikakoli predst. O vsakej stvari sledi običnega zbora ali kontrolne komisije morajo molčati. Državni gospodarski svet voli svojega predsednika, njegovega namestnika in glavne respondente. Ti čistilni tvorijo stalni odbor ali upravni svet in morajo biti zastopniki tako, da le po 1/3 delodajalcev, delodajalcev in pripadnikov žc omenjenih skupin VII.-X. Tudi v komisijah, ki jih vodi svet, mora biti najmanj po 1 zastopnik omenjenih skupin VII.-X., do česa mora znašati število skupin najmanj 1/3 vseh članov komisije. Splošno je znano, da se v celokupni organizaciji nemškega vrhovnega gospodarskega sveta zrcali temeljna misel nemške narodno-gospodarske vede — harmonija med interesi dela, kapitala in zahtev državnega in nacionalnega občanka.

SPRAVA MED KAPITALOM IN DELOM

(iz angleškega banknega sveta.)

Vodstvo jedne največjih angleških bank, Lloydove Bank, je pred kratkim sporočilo odboru svojega osebja odločbo, ki je pomembna radi načela splošne udeležbe na dobičku, katero vsebuje, in radi močnega delokosečnosti danega vzgleda. Vodstvo banke je namreč dejalo, da bodo vsi njeni nameščenci deležni dobička. Tako priznanje ene izmed vodilnih velebank je novo in nemiselnost v banknem svetu. Posledica uvedba principa splošne udeležbe na dobičku v velebanknem zavodu je toliko interesantna, ker ne kažeja s strani spekulativnosti in socializma in gospodarskih političnih, marveč s strani sredi gospodarskega življenja stoječih povsem odgovornih mož, od katerih se pač lahko pričakuje jasna sodba o gospodarskih stvarih in smisel za praktično izvedbo gospodarskih idej. Koncem tekočega polletja se nekako osebja prvič za razdelitev v poliev priključajo kvota dobička, predpostavljajoč, da bo potem močje akcionarjem izplačati najmanj 16% dividende. To dividendo je banka doslej

redno plačevala in tako je upravičeno pričakovano, da se našt za udeležbo na dobičku uresniči. Dogovor velja doslej do konca tek. leta. Lloydova banka razpolaga s vplačanim akcionarskim kapitalom 244

milijonov funtov sterlingov in ajeni depoziti novci znašajo 332,6 milijonov funtov sterlingov. Nameščencev v Zavodu je okoli 10.000.

To in ono.

IZ MEMOARJEV CONAN DOYLA.

V našem angleškem letu potekajo ustvaritelj Sherlock Holmesovih romanov Conan Doyle, svoje memoare, iz katerih je razvidno, da je hotel glasoviti pisatelj postati zdravnik za obojne bolezni. Po svojih študijah, absolviranju na univerzi v Oglethorpu, je odstopil leta 1899. Doyle na Dunaj, ki je bil takrat Mehka vseh osebnih zdravnikov in v Londonu je napravilo najboljši vtič, če je kdo smel reči: »Jaz sem tudi študiral na dunajski univerzi« Conan Doyle se sicer ni veliko učil, pač pa je zahajal v vsele družbe. Spisal je tudi na Dunaju prvo svojo knjigo »Raffleski pustolovec«. Poin ambiciji se je kmalu nato Doyle vrnil v London. Sanjal je o dobri praksi, in poiskal si je primeren, razkošno opremljen lokal za sprejem pacientov. Nastanil se je v centru mesta na Devonshire trgu 2. v hiši, v kateri se je baje rodil veliki detektiv Sherlock Holmes.

Toda dogodilo se je drugače, kakor si je predstavljal Conan Doyle. Pacientov ni bilo in ni bilo. Več mesecev je sedel Doyle od 10. dopoldne do 16. popoldne v ordinaciji sobi, čakajoč na bolnika. Ni jih bilo. Toda bilo je dobro tako. V teh prostih urah, ki jih je zamudil z nepotrebnimi čakalnimi, je začel pisati in udeleževati svoje literarne naerte, ki si jih je še zameval na Dunaju. Bilo so to bolj malo pesniške ambicije, kot zgolj potreba, zaslužiti si denar. Prišel je na idejo, pisati kratke detektivske dogodbe, ki jih je grupiral okoli osebe enega samega ženskega detektiva. Kratke dogodbe so imele prednost, da so toliko bolj enostavne in lažje za branje. Kmalu za tem je poslal prve Sherlock Holmes romane svojemu založniku. Bil je ogromen uspeh in njegova usoda odločena.

TUTENKHAMON IN NJEGOV GROB.

Ime Tutenkhamon je danes splošno znano in lahko rečemo, da je postalo popularno. To je v resnici ime, ki gre od ust do ust. Kdo pa je bil pravzaprav nosilec tega imena, več široka javnost prav tako malo, kakor učenjaki. V podatkih, ki jih je priložil lani o egiptovskih izkopnih znanstveni muzeji v Londonu, nahajamo vse, kar je znano o tem kralju in kar more zanimati tudi široko javnost. Tutenkhamon je postal kralj okoli 1360. pr. Kr. r. ter bil oženjen s tretjo hčerko takozvanega kairskega kralja Ikhnatona, ki se je imenovala Enkhosnepaaton. Ni pa do danes še znano, da-li sta se poročila pred smrtjo Ikhnatona, ali pa je bil zakon sklenjen po njegovi smrti, kar bi imelo za posledico Tutenkhamonov nastop vladavine. Postati v tedanjih razmerah

kralj, ko je v deželi vladal kaos in nemir, ni bilo baš lahko in tudi zavidati bi ne mogli takemu človeku. Ikhnaton, ki je dobil priimek »vsejač«, je izgubil v času svojega vladanja vso državo in devet desetih njegovih podložnikov se mu je klanverilo. Po njegovi smrti ni bilo sposobnega naslednika. Sinovi ni imeli in vse zanimanje zgodovinarjev se obrača k skupini troh deklet, njegovih hčer. Najstarejša od njih, Meritaton, je poročila eno ali dve leti pred očetovo smrtjo nekoga Sakera, talistveno osebo, o katerem je znano samo to, da je bil zadnja leta Ikhnatonovega vladanja njegov sovladar in da je po njegovi smrti hipoma izgubil s povzraja. To je vsekakor sumljiva okolnost. V Orfentu so bile tako stvari že od nekdaj na dnevnem redu in zelo verjetno je, da so Sakera na tistem odstranili. Druga hči je umrla še pred očetovo smrtjo, tretja, deseterletna dekletca, pa je bila Enkhosnepaaton, žena Tutenkhamona.

Tutenkhamonu ali njegovim svetovalcem je bilo bržčas takoj jasno, da bo treba opustiti vse Ikhnatonove ideje in principe in povrniti se brezpozorno k staremu režimu in starim bogovom, ako so hoteli rešiti državo iz zmede, v katero je bila zašla za časa Ikhnatonovega vladanja. Začeli so torej z novo politiko. Prestolnica kairskega carstva Tell el Amarna je bila opuštena, dvor so premestili znova v Thebe, novi kralj je spreminil svoje ime Tutenkhaton na Tutenkhamon, naklonjenost plemstva pa si je pridobil na ta način, da mu je poveril obnovo Ammonovih svetilč. Ne vemo, kakšni so bili učinki teh koncesij na ljudsko naziranje, toda verjetno je, da je to pripomoglo k stabilizaciji vlade v državi. O tem priča tudi relief na grobu enega izmed kraljevskih namestnikov, po imenu Huy, ki predstavlja Sirec in Nubide, kako prinašajo darjave na Tutenkhamonov dvor.

S tem so izprani vsi podatki o Tutenkhamonovem življenju, ki so nam ohranjeni iz raznih izkopov. Vse drugo je samo domnevanje. Ne vemo, koliko časa je vladal v zbirkah znanstvenega muzeja v Londonu je ohranjen edini predmet iz njegove dobe — popisani kos blaga, ki izvira iz šestega leta njegove vladavine. Domneva se pač, da ob svoji smrti še ni prekoratil otroških let in da je bil njegov namestnik Eye tisti, ki je podprl njegovo kandidaturu na prestol in igral v času njegovega vladanja vlogo kraljevega svetovalca. Eye je bil tudi tisti, ki mu je priredil slavni pogreb in končno ni izključeno, da je ta mož povzročil Tutenkhamonovo smrt, ker je smatral, da je na-

stopil trenotek, ko se lahko sam polasti prestola.

Tutenkhamonov grob se nahaja nekako sredi »Doline kraljev«, blizu mesta, kjer je še pred leti arheolog Theodor Davis našel več predmetov, ki so bili v zvezi s Tutenkhamonom in njegovo preselitvijo iz kairske prestolnice v Thebe. Iz njih n. pr. izvira tudi slavna kanopka vaza, razstavljena v angleškem muzeju. Naladi so bili še razni drugi predmeti s kraljevim imenom, več odlomkov zlate pločevine s kraljevim imenom in kraljičinim imenom in nekoliko zapечатih posod iz gline. To je bilo vse, kar je kazalo na to, da je treba v tej okolici iskati tudi Tutenkhamonov grob. Lani umrl lord Carnarvon in njegov prijatelj Carter sta se takoj začela zanimati za te kraje. Dolgo sta zaman iskala in več let sta prevajala z mesta na mesto tisoče ton različnega materiala. Malo je manjkalo, da msta obupala. Koncem raziskovalne dobe leta 1921/22 sta se resno pomešljala o tem, da bi kazalo brezplodno delo v Dolini kraljev opustiti in poskusiti svojo srečo drugje. Nazadnje sta sklenila, da se še enkrat povrne na isto mesto in sicer na dva meseca. In baš tedaj, 4. novembra leta 1922 pet dni po pričetnem delu, sta našla to, kar sta tako dolgo iskala — Tutenkhamonov grob. Pri dviganju posameznih predmetov iz grobnice je bila potrebna velika previdnost. Popolnoma ohranjeni so samo leseni in kovinski deli izkopnin. Ako se hoče torej ohraniti ali dobiti oblika katerega dela obleke, na pr. sandale, rokavice ali celo obleko in ako so ti predmeti pokriti z okraski in koščki zlate ali srebrne pločevine, dragimi kamni ali biseri, se mora vse natančno in oprežno narisati v istem položaju, isti legi in velikosti, v kakršni je bilo najdeno in šele tedaj je mogoče napraviti nove sandale, rokavice ali obleke, na katero se pritrdijo zlati okraski, ki so ostali dobro ohranjeni. Na ta način se restavrirajo različni predmeti, ki ohranijo obliko prvotnih izkopov.

★ ★ ★

* Tudi prepoved. Kralj Friderik Viljem I. strogi Hohenzoeller, je izdal novembra 1. 1731. sledeči zakon: »Mi Friderik Viljem, po božji milosti kralj pruski, naznanjamo: Ker smo na našo nevoljo spazili, da nosijo služkinje, kakor tudi čisto navadne ženske po mestih in po deželi, pa bodisi kristjanske ali šidino, svilene jopice, krila in pentlje, kar ovira našo voleno manufakturno in je proti prejšnjim naredbam. Mi hočemo in ukazujemo, da po preteku šestih mesecev od objave našega ukaza, naj ne nosi več nobena služkinja, kakor tudi navadna ženska svilenih jopic, kril in pentlje. Če se po tem določenem času še katero zasadi v takih svilenih oblačih, morajo se ji tako oblačila sleči javno na cesti... Izdano v Berlinu. — Friderik Viljem.

Glavni urednik:

RASTO PUSTOSLEMSER.

Odgovorni urednik:

VALENTIN KOPITAR.

Pisalni stroji, potrebšnine
mekanična delavnica
(popravilnice)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6-1.

Klavirska delavnica
R. WARBINEK Ljubljana
Kilijerjeva ulica 5.
Popraviljam in uglašujem klavirje
in harmonije strokovno in cen.

3 šivarice
na zgornji vboj (Oberstich),
mlade, spretno, za zimnati
picco in tagal se takoj
sprejmejo za Remunjo
proti dobremu plačilu, pro-
stemu stanovanju, razsvet-
ljavi in kurjavi ter povr-
nitvi voznine.

David Adler,
Bucarest, Strada
Lipscani 43, Romanija.

Po ceni naprodaj

lesena barjera in visoka steklena stena z vratmi
in okencem, katere se lahko poljubno montira in je
uporabna za predelitev pisarne, trgovine itd. — Naslov
pri upravi Slov. Naroda.

KAREL DRAGAR in drug

V ZGORNJI SISKI, KOŠOVA ULICA NOV. 96

agregacija vna nova dela in popravila, izdelava in izstavljanje, kuhar stov-
binske dela, izliskala za razlozopore, izdelovanje modernih letil (kapor) v
lastni hišni, prevzema »vsega« transporta in strojev, izdelavo vedovne
armature za klopne in razne pipe in med po najnižjih konkurenčnih cenah.

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani

Narodna spruzena tudi
„NARODNA KULIARNA“

VIZITKE, KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIRSPRIMO
KAKOR VSAKOVSTNE
DRUGE TISKOVINE ITO.
TELEFON ŠTEV. 304

Za zaupvere uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačilo se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5—

Službe

Prat, ribat, šivat
gre ženska. — Ana, Go-
spodarska cesta št. 9,
prilježe. 578

Blagajničarka,
izurjena, išče službo.
Nastop takoj. — Ponudbe
pod »Vestna/487« na upr-
avo »Slov. Naroda«.

Dobra kuharica
se išče za večjo rodbino
in sobarica, event.
dekla za hišna dela. —
Ponudbe pod »Rodbina
571« na upravo »Slov. Nar-
c«.

Kontoristinja
z daljšo prakso, dobre
stenoigrfinske, želi preme-
niti mesto v Ljubljani. —
Gre tudi nekaj mesecev
brezplačno. Ponudbe
pod »Vestna/504« na upr-
avo »Slov. Naroda«.

Kontoristinja
z daljšo prakso, večja slo-
venskega, nemškega in
italijanskega jezika, ter
vseh pisarniških del, želi
premeniti službo. — Po-
nudbe pod »Red/576« na
upravo »Slov. Naroda«.

Mesto kontorista
želim — več vseh pisar-
niških del — zmoeča slo-
venskega, nemškega ter
deloma srbo-krvatskega
jezika. Dober stenograf
in strojno pisec. — Ponud-
be pod »Zancljiv/575« na
upravo »Slov. Naroda«.

Išče se
za gospodarsko sposo-
ben glavni nadzor-
nik (Stallmeister), ki je
še bil v taki službi, s sta-
novanjem in hrano v hi-
ši. Lahko je tudi oženjen,
a brez otrok. — Za to
službo sposobni in večji
naj pošljejo svoje ponud-
be z zahtevno plačo ter
opisom svojega prejšnjega
gospodarskega službovanja pod »Na-
stop 1. št. »Vestna/572« na
upravo »Slov. Naroda«.

Za laboranta

se išče možki v starosti
od 18 let naprej, ki je do-
vršil vsaj 2 razreda sred-
nje šole in ki bi imel ve-
sejše do učenja. Ponudbe
je poslati pod »Kemični
laboratorij/581« na upr-
avo »Slov. Naroda«.

Preizkušen
obratovodja

za električno oddeljenje
se v Tovarno cementa
Zidani most takoj sprej-
me. Oziroma se samo na
prvovrstne moči z dolgo-
letnimi spričevaji, z drž.
izkušnjo, trezne in za-
njesljive, v elektrotehni-
ni stroki popolnoma iz-
vježane. — Pisemne po-
nudbe z navedbo meseč-
ne plače je poslati gornji
tvoznici. Stanovanje, ku-
rivo, razsvetljava je pro-
sto. 499

Prodaj

Krasen klavir,
kratk, ceno naprodaj,
— Korošec, Rimake toplice.
569

Kratek klavir
črn, dobro ohranjen,
se poceni prodaja. — Naslov
pove uprava »Slovenske-
ga Naroda«. 574

Dve izložbeni okni
in akvarij (starenski) ze-
lo ceno naprodaj. — Po-
izve se: Florjanska ulica
št. 11, prilježe. 492

Čipkasto
pregrinjalo

za dvojno posteljo na
prodaj. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 506

Prodaja vina
Ravnateljstvo nadbiskup-
skih dobav v Zagrebu
prodaja v vseh in ma-
njim partijama vino iz
godine 1922 in 1923. — Po-
bitke upute daje gornjo
ravnateljstvo — Vlaška
ulica broj 73. 478

»Wanderer«-avto,

tridesetni, mod oprem-
ljen, se po ugodni cen,
tudi na obroke, prodaja.
— Tvrška Kenda, Ljub-
ljana. 330

Dva konja-lisjaka

za ježo in vožnjo izveš-
bana, naprodaj skupno ali
posamezno. — Kapetan
Drenig, Ljubljana, Ale-
ksandrova cesta 16. 579

POZOR! POZOR!

Ostanki za perilo
naprodaj po polovični ali
zelo nižani cen. Ne za-
rudite ugodne prilik-
Realjeva, cesta št. 30,
I. nadst., deono. 570

Naprodaj:

45 m tramo v dolžini
4-10 m in 20 m desk:
les je izvrsten in suh. —
Ceno po dogovoru. —
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda«. 561

Pralni stroj,

centrifug, stroj za lik-
anje ovratnikov, vse sko-
raj novo, — takoj pro-
dam. — Ponudbe na: G.
Pihler, Ptuj, poštni pre-
dal 7. 568

Plesni čevlji

lakasti št. 36, najmoder-
nejši, po nizki cen na
prodaj. — Ogledajo se
vsek dan dopoldne. —
Dunajska cesta 29/II (Le-
ser). 562

Stanovanja

Dijak
se sprejme pri boljši rod-
bini na hrano in stanova-
nje v bližini obrtne šole
in realke. — Naslov po-
ve uprava »Slovenskega
Naroda«. 484

Stanovanje,

obstoječe iz sobe in ku-
hinje, 1500 samostojna go-
spodstva (uradnica). —
Ponudbe pod »Soba in
kuhinja/512« na upravo
»Slov. Naroda«. 328

Na stanovanje

sprejem dva gospoda.
Naslov pove uprava »Slov.
Naroda« pod »št. 573«.

2 meblovani sobi

v mestu se oddaje v na-
jem proti posojilu 12.000
dinarjev. — Naslov pove
uprava »Slov. Naroda«. 533

Meblovani sobi

išče uradnik: če mogote
s hrano. Ponudbe na:
E. Krajček, Gosposka ul.
št. 12. 509

Odda se soba

(meblavana ali prazna) s
posebnim vdomom. — Na-
slov pove uprava »Slov.
Naroda«. 564

Išče se najino

stanovanje
3 sob in kuhinje ter pri-
ključki za majno družino
v stari ali novi hiši. Pla-
ča do 1500 Din mesečno.
— Pisemne ponudbe pod
»Nujno/558« na upravo
»Slov. Naroda«. 564

Keremčičino

Parcela
in tritretinski tovarni
avto v dobrem stanju
— prodam po niski cen.
— Pisemne ponudbe pod
»300/373« na upravo »Slov.
Naroda«. 338

Razno

Dekoracije
Cenji, družtvo in gostil-
ničarjem priporočila tvr-
ka M. Tičar veliko zalo-
go papirnate krošnikov
in servietov, serpentine,
konfeti, lampione, za-
lepke za šalijo pošto in
srečolov, girlande in dru-
ge lepe okrase po naj-
nižji cenil — Družtvo
popusti 328

10 letno deklico

katera dobra rodbina bi
sprejela? — Ana, Gospo-
darska 9, prilježe. 563

Klavirje,

harmonije, godala, stru-
ne in potrebščine, na
drobno in debelo — M.
Mušič, Ljubljana, Selen-
burgova ulica 6. 9892

Veznine,

monogramne vseh vrst, od
pripravi do najfinjših,
izdeluje po zmernih ce-
nah — Marija Božič, Do-
briova 28 pri Ljubljani.
565

Pod lastno ceno

razprodajam, dokler
traja zaloga: damsko želi-
ne obleke, plače in kov-
stume. — Fran Lukič,
Ljubljana, Pred Skofijo
št. 19. 553

Simon Klimeček,

Ljubljana, Selenburgova
ulica 6. Izdelujem oble-
ke po meri in največje-
šem kroju Jamčim za-
natečajnatno izdelavo
— V zalogi angleško in
črno blago 12.900

Ne čakaj spomni ti!

Narodi takoj: seme, sedi-
no dreve, vrtnice, dalije,
gladioli itd. — Vrtnarsko
vzgojilništvo »Vrta, Dža-
monja in drugovi, Mari-
bor. — Zahtevajte cenik! 338

Klavirji — zastoj

vseled razprodaje. Popol-
noma novi klavirji prvot-
ne razredne dunajske firme
dobijo se pri M. Čop v
Zagrebu, Mrazovičeva ul.
št. 12, III. nadst., in to:
1. najmodernejši kratki
Mignon-Flügel, črn, z ma-
sivno metalno oklopnjo
konstrukcijo (kreuzal-
tig) z izvanredno krasnim
tonom za 21.000 dinar-
jev; pianino ravno takšne
konstrukcije za 19.000 di-
narjev. — Dobi se tudi
zaboj in zapakovan klavir
se postavi na kolo
dvor v Zagrebu 321